



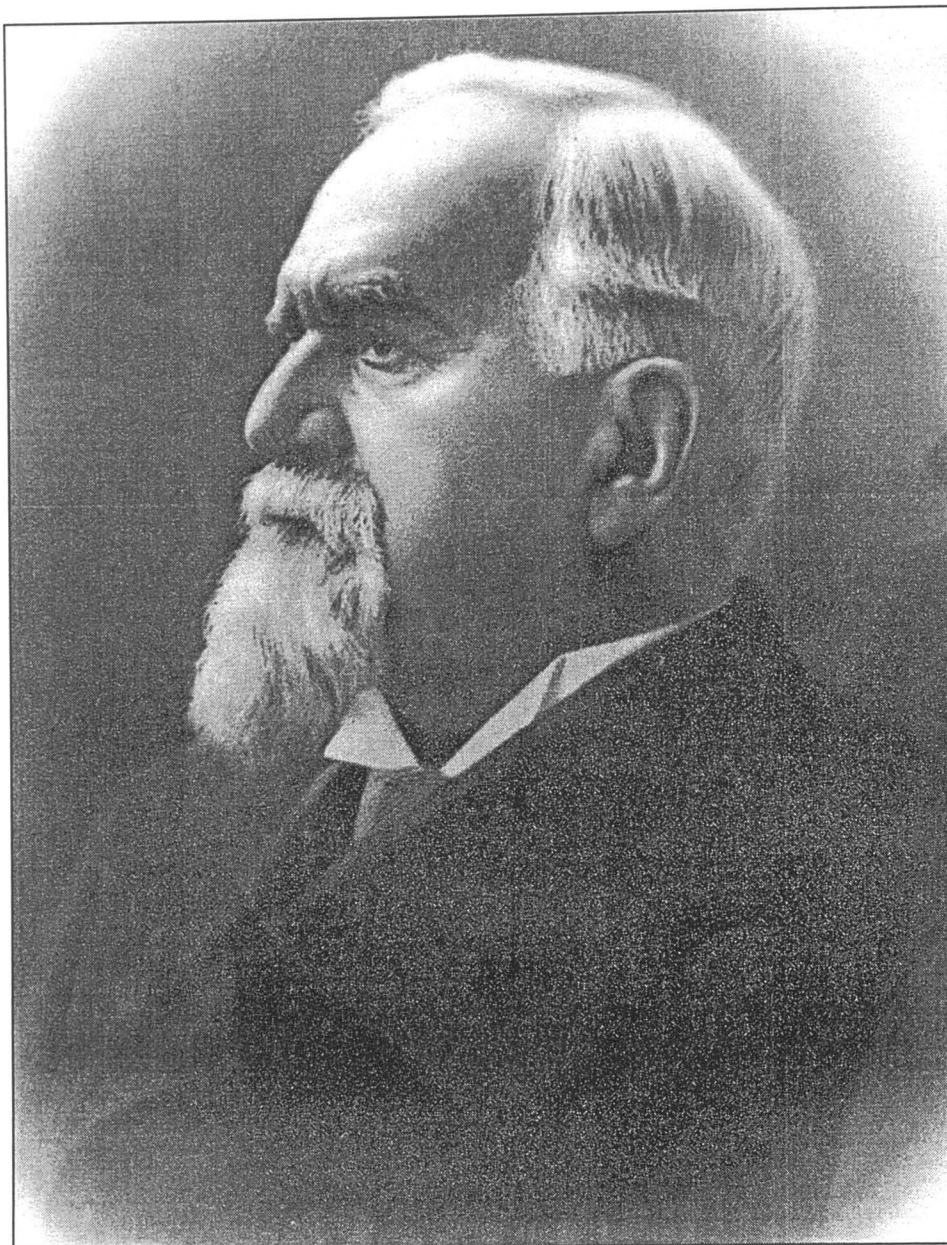
Biblioteca Bucureștilor

2

Februarie
2000

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU





TITU MAIORESCU

1840 - 1917

160 de ani de la naștere

*"La răspântiile culturii române veghează ca și odinioară degetul lui de lumină:
pe aici e drumul. Autoritatea i s-a menținut și astăzi pentru că
pleacă din însăși izvoarele spirituale fără moarte ale logicei, bunului simț,
bunului gust, și s-a realizat într-o formă pură fără vârstă".*

E. Lovinescu

Sumar

Anul Eminescu	2
----------------------------	----------

Bucureștii de altădată

<i>Paul CERNOVODEANU</i> – Călători străini din vremea revoluției de la 1848, războiului Crimeei și epocii premergătoare Unirii	4
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Vechi zidiri bucureștene – Creatori și opera lor Ion Mincu (II)	7

Istoria cărții

<i>Gabriela NIȚULESCU</i> – Carte străină în colecțiile Muzeului Județean Dâmbovița ..	9
--	---

Autografe contemporane

<i>Grigore VIERU</i> – 65	12
---------------------------------	----

Itinerar francofon

<i>Teofil BĂLAJ</i> – În sud, cu Panait Istrati... (I)	14
--	----

Centenar Jacques Prévert	15
---------------------------------------	-----------

Puncte de vedere

<i>Alexandru BALACI</i> – Finalitatea culturii	17
Francezii și studiul istoriei (II).....	19

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

<i>Barbara A.B. GUBBIN</i> – Programele după orele de cursuri stimulează interesul pentru lectură: ASPIRE la Biblioteca Publică din Houston	22
<i>Liviu BUTUC</i> – Cartea, Biblioteca publică și sfidările viitorului	26
<i>Kam PATEL</i> – O amenințare planează asupra serviciilor oferite de bibliotecă	30
Recenzii de la Deutsches Bibliotheksinstitut	31

Profil de cărturar – Ioan Comșa	33
---------------------------------------	----

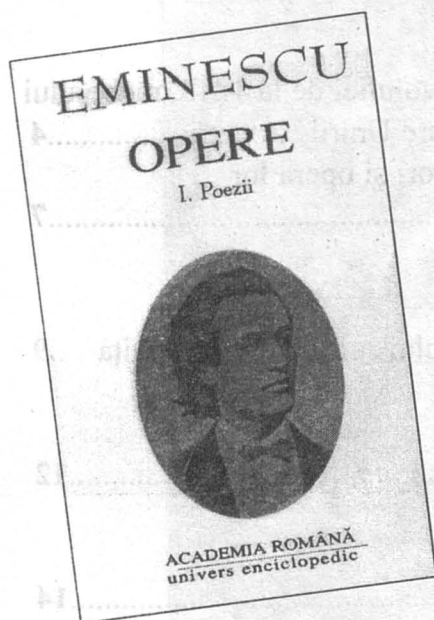
Dominic Stanca – “Opera omnia”	34
--------------------------------------	----

Undeva, în Europa...

<i>Teofil BĂLAJ</i> – Georges Pillement și România necunoscută (I)	35
--	----

Agenda culturală

Diaspora românească	36
Ziarul de buzunar	37
Noutăți editoriale	37
Calendarul evenimentelor culturale – februarie 2000	39



Ediția omagială îngrijită de D. Vatamaniuc, Prefață de Eugen Simion,
apărută în inaugurarea Anului Eminescu, sub auspiciile Academiei Române,
la editura Univers Enciclopedic, București, 1999

Din Prefața Ediției omagiale:

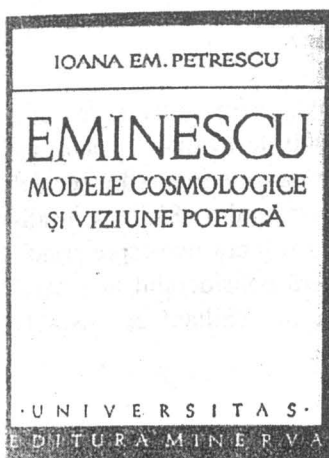
Orice lectură nouă din Eminescu ne pune în fața aceleiași dileme: ce ne place din Eminescu, ce primește, azi sensibilitatea noastră postmodernă din acest mare liric apărut într-o epocă în care romantismul european abia se încheiase și simbolismul își anunțase deja prin Baudelaire primele acorduri?

Când eram adolescent, citeam Luceafărul și poeziile erotice; mai târziu am descoperit Scrisorile și marile poeme filozofice, am trecut, apoi, la Odă (în metru antic), Rugăciunea unui dac și la micile poeme onirice cu accente baudelairiene și nervaliene, cum ar fi Iar fața ta e străvezie. Sub influența lui Cioran m-am întors, într-un timp, la Rugăciunea unui dac și la alte poeme în care negația lumii atinge dimensiuni metafizice. Blestemele argheziene m-au trimis, din nou, spre Eminescu și cu ce uimire am descoperit în Mureșanu și Gemenii, mai ales în ultimul poem, forța imprecăției romantice, blestemul ca discurs magic extins asupra întregului univers! Un Eminescu nebănuit, cu o imaginație colosală și un limbaj sensibil concretizat iese din aceste poeme ample, demonstrative, imperfecte.

Azi le citesc pe toate cu o stare de spirit pregătită de poezia modernă și postmodernă. A zis bine cine a zis că apariția unui poet original schimbă ceva esențial în trecutul unei literaturi. Schimbă, mai întâi, sensibilitatea cititorului de poezie și, în funcție de ea, schimbă ierarhia valorilor anterioare. Faptul se verifică și în poezia românească. După Arghezi, Blaga, Barbu, critica literară a început să-l citească altfel pe Eminescu și, căutând un Eminescu nou, a descoperit pe poetul postumelor, spiritul bolnav de incompletitudine (boală tipic romantică) autorul marilor proiecte sociogonice și metafizice. Eminescu din Viața și Opera lui M. Eminescu (G. Călinescu) este, dincolo de intuițiile criticului, produsul acestei stări noi de lectură sau, mai bine zis, este expresia acestei noi trepte de cultură a sensibilității critice. [...] Poezia românească a pornit, într-un chip sau altul, de la Eminescu chiar și atunci când s-a îndepărtat de el (cazul simbolismului, cazul Blaga, cazul – mai complex – al ineluctabilului Arghezi). Eminescu a devenit un model și, cu timpul, un mit al spiritualității noastre. [...]

Eugen SIMION

Tot universul cunoștințelor omenești și al elementelor vieții spirituale poate fi privit ca un cerc imens, și dacă admitem de centru interesul general uman la ele (fără o determinare specială prin chemare sau înclinațiune individuală) atunci părțile deosebite ale întregului cerc se vor deosebi prin aceea că unele vor fi mai aproape, altele mai depărtate de centru, de interes; diferitele terenuri ale științei vor sta în astă privință în proporțiunea reciprocă de cercuri concentrice mai mari or mai mici, din care câte unul s-ar arăta nu ca un cerc simplu, ci ca un cerc de cercuri. Așa d. ex. dacă istoria în genere ar forma un cerc de o certă apropiere către interes, acest cerc va consta din diferitele cercuri a istoriei politice, de cultură, literară, religioasă ș.a.m.d. (*Fragmentarium*)



viziunii platoniciene a lumilor. Personajele fundamentale caracteristice ale creației eminesciene sînt, în această perioadă, *copilul* și – mai ales – *“bardul”*, adică varianta ritualizat-mesianică a poetului, cultivată de epoca pașoptistă într-o tradiție ce trece prin romantism și renaștere, revendicîndu-și drept prim avatar imaginea platoniciană a poetului inspirat de muză din dialogul *Ion*.

Într-o etapă ulterioară a poeziei eminesciene, sentimentul consubstanțialității ființă-univers e pierdut; criza gândirii moderne, pe care Eminescu o explică prin pierderea “credinței” (*Epigonii*, *Dumnezeu și om*, *O, ‘nțelepciune, ai aripi de ceară!* etc.) se asociază cu un acut sentiment de *înstrăinare*, definit încă din *Amicului F.I.* (“Viața mea curge uitînd izvorul”), accentuat în *Melancolie* și generalizat, pentru declinul ciclic al civilizațiilor, în *Memento mori*. Nu mai e vorba, la Eminescu, de înstrăinarea în *această* lume a exilaților romantici care se revendică de la o patrie celestă, ci de pierderea patriei cosmice; gândirea nu mai descoperă divină rațiune muzicală a lumii, ci absurditatea existenței. Modelul platonician nu mai apare acum ca o realitate formativă a cosmosului, ci ca o aspirație a gândirii poetice care corectează (ca-n ultima variantă a poemului dramatic *Mureșanu*) un univers absurd printr-un proiect armonic iluzoriu și compensativ. Această etapă a creației eminesciene este dominată de imaginea *demonului*, dar un demon a cărui revoltă e direct proporțională cu nostalgia chinuitoare a paradisului pierdut. [...] [...] demonul descoperă timpul ca un rău fundamental, pe care va încerca să-l corecteze fie prin negarea existenței, fie prin crearea de universuri compensative (prin poezie, acțiune sau iubire).

În ultima perioadă a creației eminesciene [...] modelul cosmologic platonician e abandonat în favoarea celui pe care l-am numit, generic, kantian; componenta kantiană a viziunii constă în conceperea universului ca o pluralitate de lumi ce izvorăsc și mor perpetuu ca în imaginile cosmogonice din *Luceafărul*, în care lumile și-au pierdut pitagoreica muzică a sferelor și s-au cufundat într-o tăcere înghețată. [...] (Ioana Em. Petrescu, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, Editura Minerva, 1978, pag. 17-18)

O, ‘nțelepciune, ai aripi de ceară!

*Ce mâni subțiri s’apucă de perdele
Și într’o parte timide le trag!
În umbra dulce, după vechi zăbrele
Suspină gură ‘n gură, drag cu drag.
Lucește luna printre mii de stele,
Suspină vântu ‘n frunzele de fag,
Se clatin codri mîngăiați de vînt –
Lumini pe ape, neguri pe pămînt.*

*O, ‘nțelepciune, ai aripi de ceară!
Ne-ai luat tot făr’ să ne dai nimic,
Puțin te ‘nnalți și oarbă vîi tu iară,
Ce-au zis o vreme, altele deszic,
Ai desfrunzit a visurilor vară
Și totuși eu în ceruri te ridic:
M’ai învățat să nu mă ‘nchin la soarte
Căci orice-ar fi ce ne așteaptă – moarte!*

*Și tot ce codrul a gândit cu jale
În umbra sa pătată de lumini,
Ce spun: izvorul lunecînd la vale,
Ce spune culmea, lunca de arini,
Ce spune noaptea cerurilor sale,
Ce lumii spun luceferii senini
Se adunau în răsul meu, în plînsu-mi,
De mă uitam răpit pe mine însumi.*

*În van cat întregimea vieții mele
Și armonia dulcii tinereți;
Cu-a tale lumi, cu mii de mii de stele,
O, cer, tu astăzi cifre mă înveți;
Putere oarbă le-aruncă pe ele,
Lipsește viața acestei vieți;
Ce-a fost frumos e azi numai părere –
Cînd nu mai crezi, să cînti mai ai putere?*

Bucureștii de altădată

Călători străini din vremea revoluției de la 1848,
războiului Crimeei și epocii premergătoare Unirii

Acad. Paul CERNOVODEANU

A.M. Perrot

In schimb, apare surprinzătoare lipsa de informație a geografului francez A. M. Perrot care într-o lucrare intitulată *Itinerariu al Turciei europene și al Principatelor Dunărene* prezintă date învechite despre București, luate în parte de la Bawr, ce erau demult perimate și nu se potriveau nicidecum cu realitățile bucureștene din anul 1855.

Perrot scrie că Bucureștii aveau 67 de mahalale,

străzi podite, fără nici un pavaj, case de lemn, tencuite cu gips și populație de 45.000 de locuitori. Pentru un geograf, prezentarea acestor date perimate din secolul XVIII ca fiind corespunzătoare anului 1855 este incalificabilă, cu atât mai mult cu cât lucrările despre principatele dunărene se înmulțiseră considerabil în această vreme, iar *La Roumanie* a lui Vaillant se găsea la îndemâna tuturor.

Stephan Dietrich

Ocupația austriacă din București ne-a lăsat printre alte mărturii și o descriere a orașului făcută la 12 decembrie 1855 de căpitanul Stephan Dietrich, comandantul spitalului nr. 2 de campanie; ea a fost cuprinsă într-un raport către "Polizei-Ministerium" din Viena, în arhiva căruia se află și astăzi.

Relatările lui Dietrich, fără a se ilustra prin originalitate, și insistând asupra părților negative, ca mai toți străinii, se relevă totuși printr-o caracterizare destul de justă a situației și o intuire a realităților bucureștene din acea epocă.

"Îngrămădirea de clădiri din centru, periferiile neîngrijite, grădinile necultivate și curțile murdare fac ca orașul București, care-i destul de întins, să nu fie deloc frumos. Mulțimea bisericilor, mănăstirilor, palatelor și a caselor nu folosesc la nimic, căci ordinea lipsește complet și bunul cu răul se amestecă în cel mai deplin contrast.

Din cauza unui foc întâmplat cu câțiva ani mai înainte o parte din oraș zace încă în ruine, cu pivnițe ce se deschid ca adevărate prăpăstii în cele mai frecventate străzi.

Un râu întortochiat și destul de mare își rostogolește valurile tulburi prin oraș și apa lui servește ca articol de vânzare, la băut și gătit, cu toate că în el se scurg și canalele. Malurile lui dezgustătoare sunt legate prin podețe sărăcicioase de lemn.

Orașul constă dintr-un adevărat labirint de străzi strâmbe – strâmte, foarte murdare și adesea kilometrice. În cea mai elegantă parte a orașului străzile sunt foarte

rău pavate, cât privește cele de la periferie nici vorbă de asemenea minune.

Pe aceste străzi mișună neîncetat și fără nici o regulă nenumărate căruțe, care se ciocnesc una de alta, închid circulația, amenințând la fiecare pas pe trecători cu călcarea sau strivirea.

Ici și colo doar, pentru apărarea pietonilor se află trotore pavate cu pietre necioplite care, din pricina acoperișurilor fără streșini, zac în apa ce se scurge făcându-le nepractice.

Mulțimea turnurilor strălucitoare ale bisericilor văzute din depărtare fac să te aștepti la ceva poetic, cu atât mai mult cu cât valahul numește cu mândrie Bucureștii săi, Klein Paris...

Într-adevăr, sunt foarte multe palate de ale boierilor mari, încărcate de strălucire orientală și eleganță occidentală; scările, chiar și holurile sunt tapetate cu covoare dintre cele mai scumpe, împodobite cu oglinzi aurite, cu statui de bronz și chiar cu tablouri rare... În timpul nopții orașul este mizerabil luminat, în schimb bine păzit. Paza e asigurată cu numeroși gardiști, care sunt pe toate străzile și la toate încrucișările lor, cercetând pe toți trecătorii fără deosebire... Bucureștii au o mulțime de piețe mari în care se țin târgurile zilnice; acestea mișună de cumpărătorii și vânzătorii produselor țării, cai și tot felul de vite de tăiere. Movile de cereale, paie pentru împletit, nemăsurate cantități de cele mai frumoase și mai bune fructe, tot felul de legume și toate speciile de pești sunt oferite în cantități mari.

Cu câțiva ani mai înainte viața era foarte ieftină, acum s-a ridicat de 8-10 ori mai mult și cu tendință de scumpire, din cauza cumpărăturilor făcute de aliați. Ofițerul o duce cam greu cu masa, căci un abonament pentru 4 mâncări la prânz costă de obicei pe lună 2 ducăți.

Halele de pește și de carne sunt locuri dezgustător de murdare; pentru prima, străinul poate doar cu foarte mare precauție să treacă prin ea, cea de-a doua e

întesată de șoareci care-n nopțile cu lună se plimbă în cete spăimântătoare.

Cea mai frumoasă și mai veselă stradă din București este Lipsani, unde sunt cele mai bogate și mai luxoase magazine, care prin mărimea și strălucirea lor se pot măsura cu magazinele vieneze.

Sunt aici case de comerț care au excedente anuale de peste 1 milion franci...”

Julius von Hessinghausen

Fostul ofițer Julius Franz von Hessinghausen, zis Schreiber, care fusese cu armata de ocupație austriacă în Principate, în 1854, s-a abătut din nou pe la București în drumul său de întoarcere spre Viena, prin 1856, venind aici la îndemnul unei boieroace cu vază ce l-a poftit, găzduindu-l în casa ei.

Descrierea orașului pe care i-o datorăm nu este

una din cele mai favorabile, insistând mai mult asupra obișnuitelor lipsuri și aspecte neplăcute ale Capitalei. Orașul este comparat cu “un cilindru pus pe capul unui barbar”. Relevă străzile strâmte și prăfuite, cele mari fiind pavate cu bolovani, amintește de “Șosea”, grădina Cișmigiu, precum și de necurătenia Dâmboviței.

Medicul C.W.Wutzer

Din anul 1857 avem mai multe relatări asupra Capitalei de la călători germani, destul de amănunțite, cu o sumedenie de observații și reflecții făcute pe tonul obișnuit. Astfel, medicul Wutzer, profesor la Universitatea din Bonn, care a întreprins cercetări științifice în Ungaria și Serbia, a vizitat și Principatele Dunărene, oprindu-se câțva timp la București.

“... Orașul are o înfățișare arătoasă și-ți trebuie șase ore pentru a-l înconjura călare. Se întinde pe un șes deplin, cel mai înalt punct fiind Mitropolia, așezată lângă palatul metropolitan, ce ocupă un mic deal în partea de sud a orașului... Vechea biserică clădită în stil bizantin, văzută de la depărtare, face o impresie măreață datorită așezării sale dominante, dar văzută de aproape pierde. Un pridvor puțin înalt conține o mulțime de ferestre cu desene bizare din istoria sfântă. Cupola și turnurile sunt acoperite cu tinichea albă, de o înfățișare sărbătorească, sublimă, veselă și strălucitoare... Bucureștii posedă numeroase biserici cu turle și cupole acoperite în acest chip... Printre clădirile publice ale orașului putem menționa un teatru mare, nou, clădit cu puțin înainte, dar a cărui fațadă îți dă inițial impresia de cazarmă (sic). În timpurile mai noi au fost ridicate de boierii bogați un mare număr de locuințe pline de gust, la care nu s-au economisit diferitele ornamente. Mai este în lucru un palat arătos aparținând principelui Ghica și care oferă tuturor mirare, prezentând o fațadă concavă la fel cu aceea a Bibliotecii regale din Berlin,

de dimensiuni mai reduse, însă plină de gust. În acel timp apăruse o tendință de a clădi și pretutindeni se vedeau ivindu-se noi clădiri. Astfel, Bucureștii apar tot mai ciudați în amestecul lor de palate, clădiri mijlocii și o mulțime de bordeie... Înaintea ultimului război s-a pus chestiunea îmbunătățirii stării jalnice a pavajelor străzilor, pentru care a fost chemat aci un inginer francez numit Lalande; mai întâi pentru a alinia străzile, pentru a construi canale de scurgere și pentru a asigura Dâmboviței, care curge încet și e plină de noroi, un curs repede și regulat. Banii publici strânși pentru acest scop au găsit însă în 1853 cu totul altă întrebuințare... Dintr-o mare baltă alimentată de revărsarea Dâmboviței n-a mai rămas în prezent în raza orașului decât o porțiune îngustă în partea de nord-vest, acoperită de stuf și trestii înalte, care se poate vedea foarte clar de la consulatul prusian. Apa filtrată a Dâmboviței constituie băutura principală... Pentru filtrare se întrebuințează o piatră poroasă adusă din Ruscuc... care este totodată întrebuințată și la clădit. Numărul locuitorilor Bucureștilor este evaluat acum la 120.000...”

Medicul se mai interesează apoi și de activitatea rodnică a doctorului Carol Davilla, precum și de starea sanitară a orașului. Relatările lui Wutzer sunt destul de interesante, fără să cuprindă aprecieri diferite de opiniile generale ale străinilor, aducând însă contribuții inedite asupra activității inginerului francez Lalande în București, nemenționată în alte relatări.

Georges Lejean

Tot în 1857 geograful și etnograful francez Georges Lejean a întreprins o călătorie de studii în Principate, la însărcinarea guvernului francez; el a trecut prin București la 11 iunie, însă nu s-a

preocupat de descrierea Capitalei, mărginindu-se să spună că era foarte mult căutată de boierii care se îngrămădeau aici "cheltuindu-și venitul moșiilor lăsate în grija arendașilor greci și a vătăfilor..."

James Henry Skeene

James Henry Skeene, care își publică impresiile într-o revistă scoțiană din Edinburg la 1857, în urma unei călătorii de la Pera la București, se întinde într-o descriere amănunțită a Capitalei pornind de la datele geografice (climat și așezare), trecând apoi la aspectele edilitare, administrative și economico-sociale și oprindu-se în sfârșit la viața socială a locuitorilor, la huzurul protipendadei, plimbările la Șosea, distracțiile, petrecerile boierești etc.

Considerațiile pe care le face vizitatorul englez

nu sunt noi: aceeași admirație față de Calea Mogoșoaiei, noul teatru, palatele și magazinele de lux, veșnica constatare a contrastelor edilitare între clădirile arătoase și maghernițe și a necesității întrebuințării trăsurilor față de murdăria străzilor și imperfecția pavajului, observarea antagonismului social care opunea boierimea trufașă și burghezia opulentă maselor populare strivite de sărăcie și exploatare, enumerarea distracțiilor protipendadei, baluri, zaiafeturi, plimbări la Șosea, carnavaluri etc.

Câteva impresii asupra Bucureștilor din 1858, fără mare însemnătate, sunt redată și în amintirile de călătorie ale profesoarei germane **Thekla Trinks**, semnalând și dânsa aspectul de oraș-grădină și antagonismul social între clasa avută, cu locuințe strălucitoare și sărăcimea exploatată locuind în căsuțe modeste; o oarecare atenție este acordată școlii și bisericii evanghelice pentru care călătoria a arătat mai mult interes, întârziind asupra lor într-o descriere mai amănunțită.

Am ajuns astfel cu relatarea descrierilor de călătorie în preajma anului Unirii Principatelor, eveniment considerabil, care a avut o influență covârșitoare și asupra dezvoltării orașului București.



Bucureștii la 1868

Vechi zidiri bucureștene – Creatori și opera lor

Ion Mincu (II)

Ana Maria ORĂȘANU

“Ceea ce ne trebuie nouă este imaginea unui românism sănătos, care să fie un îndemn pentru ziua de mâine și o mărturie că ce a fost n-a dispărut din posibilitățile noastre”.

G.M. Cantacuzino

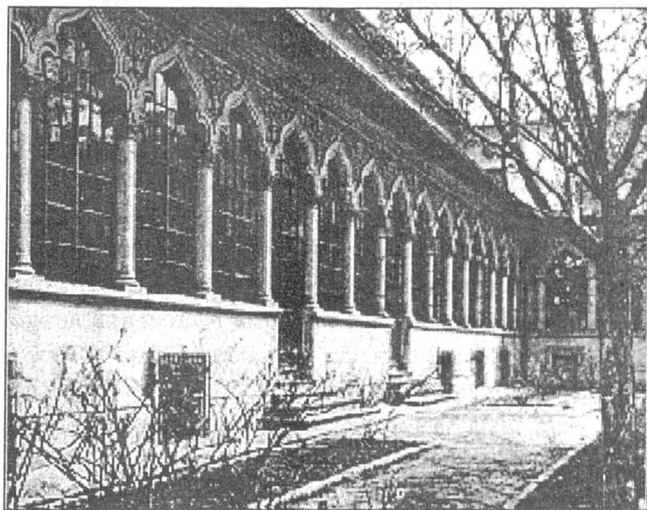
O plimbare agreabilă prin oraș ne permite să descoperim creația lui Ion Mincu. Construcțiile proiectate de el se înșiruie de-a lungul unui posibil itinerar cultural punându-ne față în față cu câteva “mira-cole de originalitate”, lucrări de virtuozitate datorate unui spirit incandescent – cel dintâi arhitect român care a adus în atenția publică imagini arhitecturale inspirate din estetica brâncovenească și postbrâncovenească.



Casa Lahovary

Casa gen. Lahovary, terminată în 1886, a inaugurat această nouă concepție decorativă. Construcție de dimensiuni reduse, alcătuită după tradiția caselor țărănești, cu hol central (tindă) și odăi alăturate, această locuință cu înfățișare aparte a stârnit admirația artiștilor bucureșteni animați de idealuri patriotice. Orașul, racordat la viziunile estetice europene, căpătase atunci o autentică bijuterie de artă autohtonă, căci arhitectura, arta cu cele mai profunde implicații sociale, oferea o primă creație vibrând de spirit național. Volumul casei este bine proporționat, cu ziduri albe, protejate de poala largă a streșinii. Elemente configurate prin studii minuțioase animă fațadele. Ferestrele sunt înalte, grupate câte două și subliniate de friza din ceramică colorată. Dominanta centrală este un pridvor (de fapt, un fals pridvor, un peron de intrare acoperit). Înfațișarea lui frontală este desăvârșită; arcadele trilobate se sprijină pe stâlpi din lemn strunjit; bumbii proeminenți și

friza continuă sunt componente din ceramică colorată care dau accent și desăvârșesc un întreg fascinant, întru-totul românesc. Casa Lahovary, prototip de arhitectură neoromânească, poate fi și azi admirată în curtea Spitalului dr. I. Cantacuzino din str. Ion Movilă, dar într-o ambianță funcțională și construită cu totul nepotrivită.



Școala Centrală de fete

Pornind pe str. Icoanei, ne întâmpină la capătul către Grădina Icoanei fațada armonioasă a Școlii Centrale de fete, clădire inaugurată în anul 1890. Compoziția se desfășoară după dominante orizontale: brâul median dintre parter și etaj, cornișa cu arcaturi și streășina largă accentuează această impresie. Intrarea este dispusă central, marcată discret de un portal cu fronton, iar lateralele au etaje decroșate, amintind de sacnasiele vechilor case bucureștene. Ferestrele sunt distribuite ritmic; la parter, mai dese și subliniate de frize ceramice; la etaj, mai rare, intercalate cu medalioane purtând monograma școlii și numele unor personalități istorice feminine. Programul include numeroase săli de clasă, laboratoare, amfiteatre, o sală de festivități și un internat cu cantină, toate grupate funcțional și distribuite în jurul incintei spațioase. Circulația se asigură printr-o galerie perimetrală cu arcade trilobate și coloane zvelte, așa încât sălile comunică cu incinta, spațiul interior se extinde spre cel exte-

rior, natura și construcția se deschid una spre cealaltă. Astfel gândită, imaginea și funcționalitatea acestei școli diferă de cea specifică timpului, de școala cu siluetă monumentală, severă, și se apropie de cea a vremii noastre, Ion Mincu numărându-se printre precursorii școlii moderne.

Aceasta este singura instituție publică construită după planurile sale, o reușită demnă de tradițiile prestigioasei instituții pe care o servea. Lucrarea a reprezentat afirmarea sa profesională, pe care N. Pătrașcu, contemporan și biograf, o descrie așa cum a văzut-o într-o frumoasă seară bucureșteană, împreună cu autorul și cu sculptorul italian Romanelli: "Clădirea aceea, masivă, fără să fie greoaie, ornamentată, fără să fie încărcată, stilizată, fără să fie forțată, răspunzând atât viziunii lui Mincu cât și scopului ei de școală, văzută printre plopilor înalți și în bătaia lunii, fermecă ochii lui Romanelli, care nu mai înceta să o laude și să o compare cu case istorice din Italia. Într-adevăr, prin zidurile ei ample, prin înălțimea potrivită, prin fațada retrasă, prin ferestrele mari și luminoase și prin ornamentele și inscripțiile evocative ale unor femei mari ale neamului, ca: Elena Cuza, Elena Rareș, Carmen Sylva, exemple frumoase pentru fetele ce urmau să crească acolo, această clădire era și este un prototip de arhitectură de școală. Ea atestă un progres în drumul suitor al lui Mincu și legitimează admirația sculptorului italian".

Continuându-ne drumul, la intersecția str. Pitar Moș cu str. Pictor A. Verona (fostă Mercur) ne atrage atenția o placă memorială: "*În această casă a locuit arhitectul român Ion Mincu. 1852-1912*". Privirile descoperă fosta sa locuință cu siluetă semeață, detalii caracteristice și medalioane monogramate. Aici a locuit din anul 1884, după întoarcerea din străinătate și în două rânduri, respectiv în anii 1890 și 1900, a lucrat restructurând construcția. În prezent casa este tristă, parțial nelocuită și neîngrijită.

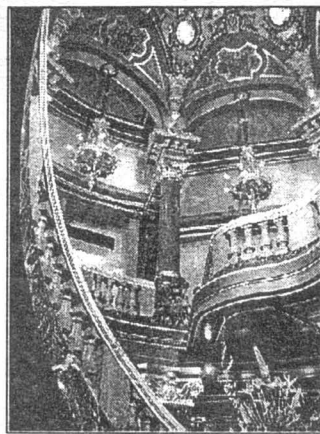
Pe Calea Victoriei, în tronsonul cu cele mai somptuoase reședințe aristocratice, se află două locuințe realizate de Mincu în maniera decorativă a epocii. Sunt excepționale compoziții eclectice ilustrându-i virtuozitatea dobândită prin studiile pariziene.

La nr. 115, **Casa Monteoru** (azi Uniunea Scriitorilor din România), o siluetă cu proporții clasice și detalii de neorenștere franceză. Este compusă simetric, cu accent central pe intrare și loggia de deasupra. Casa se dezvoltă în întreaga ei bogăție abia la interior. Holul pe trei niveluri este înconjurat la parter de spații de primire și reprezentare, iar la etaj de cele rezidențiale. Materialul folosit preponderent este lemnul. Sculptat, profilat, din esențe nobile sau acoperit cu foiță metalică, el compune lambriuri, plafoane casetate, parapete strunjite, parchete cu intarsii. Se alătură cristale, alămuri și marmură care întregesc un ambient decorativ opulent, ce poate fi și astăzi admirat, mulțumită destinației actuale.



Casa Monteoru

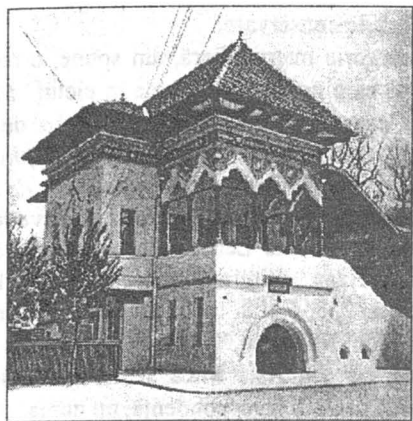
La nr. 133, **Casa Vernescu**, refăcută de Mincu în anii 1887-1889, se subordonează aceluiași principii. Exteriorul este clasicizant iar interioarele sunt învăluite într-o bogată decorație eclectică. Piesa principală o constituie holul central cu scara spiralată și galeria rotundă, anturată de arcade. Marmură și stuc în esențe și cromatici variate susțin această arhitectură îndrăznească cu trasee curbilinii. Valoarea decorului este sporită de frescele diafane pictate pe plafoane de G.D. Mirea. Această splendidă clădire, în prezent cazinou, nu este accesibilă publicului larg.



Casa Vernescu – Interior

Ultimul popas al traseului pe care îl sugerăm este **Bufetul de la Șosea** (restaurantul Doina) amplasat la intersecția Șosei Kiseleff cu str. Ion Mincu. Această prezentă pitorească, situată pe principalul acces în Capitală, s-a construit în anul 1892 reluând proiectul elaborat pentru "Cârciuma românească", ce trebuia ridicată la Paris cu ocazia Expoziției internaționale din 1889.

Construcția are o fizionomie alertă, articulată din părți care înlesnesc comunicarea dintre interior și exterior, dintre saloane, terase și peisaj. Foișorul principal cu scară exterioară, loggia, terasa acoperită sunt piese



Bufetul de la Șosea

Istoria cărții

Carte străină în colecțiile Muzeului Județean Dâmbovița

Gabriela NIȚULESCU

Așa cum aminteam și cu altă ocazie, Muzeul județean Dâmbovița posedă o bogată colecție de manuscrise și corespondență literară, ediții princeps din literatura română și străină, carte românească veche, cărți de specialitate din biblioteca gravorului Gabriel Popescu, ediții bibliofile, carte străină de secolele XV-XIX. Toate acestea au fost adunate prin strădania entuziaștilor care – în perioada interbelică mai ales – au activat pentru realizarea unui valoros fond documentar al muzeului local. Odată cu anul 1967, fondul s-a îmbogățit prin transferuri de la muzeul din Ploiești, alte instituții din țară, în așa fel încât astăzi putem vorbi chiar de un fond de carte străină, care se completează mereu prin donații și achiziții. Desigur, cercetarea atentă a colecției de carte străină ar putea dezamăgi, la prima vedere: cu câteva excepții (un incunabul, lucrarea din 1782 a lui Carol Eder, o ediție bibliofilă din Ovidiu – 1683 – *Palaestra Oratoria* a lui I. Masenius), celelalte lucrări nu au autori de mare rezonanță, nu apar în oficine de vârf, nu sunt ediții de excepție. În realitate, exemplarele de carte străină din colecție constituie un valoros fond documentar și bibliofil, atât prin titluri, ediții, autori, cât și – mai ales – prin informațiile bogate oferite de multe ex-libris-uri, autografe, însemnări existente pe ele, majoritatea aparținând unor mari personalități ale culturii naționale, sau unor marcanti intelectuali locali, care s-au îngrijit de carte și de închegarea unor mici colecții.

Încercând o clasificare a acestui fond de carte străină, în care predomină edițiile în limba franceză, observăm că – în afara colecției "Vioreni" (care va face obiectul unui studiu aparte, ea reunind ediții princeps, revăzute și îngrijite din autori de secolele XVIII-XX) – celelalte exemplare se pot grupa în câteva categorii mari: ediții din clasicii greci și latini, istorie, literatură, geografie, memorialistică, lexicoane. Cronologic, domină lucrări din secolele XVIII-XIX, în proporție de circa 85%.

Prezentăm o primă parte a acestui fond de carte străină

specific românești, brâncovenești în esență, dar elementele lor sunt savant prelucrate, îmbogățite cu inserții de ceramică după modelul "quattrocento"-ului, ierarhizate conform principiilor constructive specifice Artei 1900, în care echilibrul gravitațional pare neglijat câteodată. Bufetul reprezintă cea mai spectaculoasă creație a autorului, un edificiu și un loc pe care bănuim că mulți bucureșteni îl cunosc și îl apreciază.

Traseul s-a încheiat.

Cu aceste lucrări, exponențiale pentru Arta noastră 1900 s-a deschis drumul Școlii românești de arhitectură, căci conceptele europene generale se regăsesc în forme proprii, specific românești.

(din secolele XVI-XVIII), încercând o grupare pe domenii – mai dificil de urmărit, dar, credem, mai interesantă. În ceea ce privește lucrările care au fost deja prezentate, prin ex-libris, le vom încadra în cadrul studiului nostru, oprindu-ne numai la detaliile informative de ordin general.

Secolul XVI. Posedăm o singură lucrare a lui Francisco Aretini, cu titlul *I Phalaridis Epistolae*, apărută la Veneția, 1504-1510 (identificare: d-na Lucia-Dalila Aramă), exemplar complet, în stare foarte bună, coperta din piele maron, originală, cu motive decorative aurite, tipar negru, verde, roșu, albastru și auriu. Un ex-libris pe coperta I, posesorul având numele de Emm. Rodocanachi.

Secolul XVII. O ediție 1683, P. Ovidii Nasonis, "*Operum*, tom III., Fastor Lib. Tristium. De Pont. & in Ibin. Cum notis selectis, varior studio B. Cnipingii, Amstelodami (Amsterdam), Ex Typographia Blaviana, Sumptibus Societatis", un exemplar foarte bine păstrat, expus actualmente în Muzeul Tiparului, ca și precedentă lucrare. Copertă din pergament pe suport de carton gros, frontispicii cu motive florale, câmpul separat în 3 registre, în centru și la colțuri cu un suport din cap de capitel și o floare de crin stilizată, cotorul având 5 registre decorate cu motive florale, tipar roșu-auriu. Are un ex-libris etichetă, coperta I, posesor T.G. Djuvara, și un supralibros pe copertă, al aceluiași, cu litere latine.

O altă lucrare, tot de secol XVII, este *Palaestra Oratoria, Praeceptis et Exemplis Veterum lectissimus instructa et nova methoda in Progymnasmata Eloquentiae atque exercitationes Rhetorum propuis, ad Lectionem Simula imitationem, distributa cum. Resolutione et Artificio Tullianum Orationem adjuncto*; are ca autor pe "P. Jacobo Masenio e Societate Jesu", apare la Coloniae Agrippinae (Köln), apud Ioannes Busaeum Bibliopolam, în anul 1659. Am menționat-o aici, deși nu respectă domeniul edițiilor din clasici, pentru conținutul ei. Are copertă maron din piele, multe vignete – dominante fiind motivele florale, tipar negru. Exemplarul se află

în depozit, în stare medie de conservare, cu deformări mecanice ale hârtiei. Putem preciza cel puțin doi dintre posesori, după însemnare de posesor și ex-libris, dar putem concluziona mai puțin evoluția proprietății. Însemnarea de posesor, pe coperta 2 verso, este în limba latină: "Liber Comisiis Jos. Balassa, 1746", cu cerneală neagră. Am regăsit familia într-o însemnare de secol XVIII, probabil, pe un exemplar din *Praecipui sacrae scripturae communes loci...*, tipărit la Frankfurt în 1539. Tot pe coperta 2, verso, semnătura lui C. Costa-Foru în cerneală neagră, el fiind ultimul posesor până în februarie 1974, când lucrarea intră în patrimoniul muzeului nostru. Mai este un ex-libris etichetă, pe coperta 1, o compoziție ale cărei elemente se regăsesc în stema boierului Francisc Pap de Nădăjdia, la 15 decembrie 1605 și în cea a lui Ioan Halga din Hălmagiu, la 18 septembrie 1680 (apare și stema Moldovei, cu luna jos, printre motivele heraldice).

Fără a epuiza edițiile clasice, amintim tot aici și o altă lucrare, care impune prin autorul ei, celebrul avocat și literat Olivier Patru. Este vorba de *Plaidoyers et Oeuvres diverses de Monsieur Patru, de l'Académie Française*, având ca subtitlu *Nouvelle édition augmentée de plusieurs pièces qui ont été trouvées parmi les papiers de l'Auteur après sa mort, première partie contenant les plaidoyers*. Apare în 1681, la Paris, editura Sebastien M.-Cramoisy "imprimeur du Roy". În limba franceză (medievală și modernă), tipar negru în text, blocul 19,5 x 13 x 5,5, oglinda 18 x 11, cu multe vignete (motive decorative florale, pomul vieții stilizat etc.), frontispicii cu motive florale. Lucrarea apare în anul morții autorului – avocat în Parlamentul francez, membru al Academiei Franceze din 1640, cel care a creat un model de limbă corectă, a fost un om vesel, cu mult umor și cu milă pentru cei săraci. Toate discursurile reunite în volum sunt dedicate regelui, sau unor mari personalități ale vremii (ducele de Noailles, ducele de Sully etc.); după tabla de materii, pe 2 pagini, apare un extras din privilegiul acordat lui M.-Cramoisy pentru editarea acestei lucrări și a altora aparținând lui Patru, cu observația că tipărirea s-a făcut cu multă atenție. Coperta este din piele maron pe suport de carton, cotorul are 5 registre decorate cu motive florale, ca și coperta, și tipar auriu. Lectura operei prilejuiește cunoașterea mai bună a atmosferei franceze din a doua jumătate a secolului XVIII, mai ales că stilul lui Patru excelează prin distincția formulării și eleganța spiritului. Pe pagina I de gardă, o însemnare cu cerneală sepie, pe care noi o datăm, aproximativ, la sfârșitul secolului XVIII, are text în limba franceză: "né en 1604 & mort à paris (?) en 1681 – à 77 ans".

Secolul XVIII. Începem prezentarea cărților din această perioadă cu două volume din clasici, și anume "Apparatus critici ad Demosthenem, volumen primum, Hieronymi Wolfii et Ioannis Taylori ad Oratorem annotationes tenens, Lipsiae (Leipzig), Typis W.G. Sommeri, 1774", comentată de Athanasio Augero, "eloquentiae professori regio in Collegio Rothomagensi", și de Jacobus Reiske. Dimensiuni 13 x 20 x 6 cm., copertă din piele maron pe suport, cotorul din piele maron și roșu venețian, cu motive decorative florale și tipar auriu. O singură vignetă, la p. 1, volumul 3, apărut în 1775, este îngrijit de Jacobus Reiske, "reliquas ad Demosthenem annotationes ab eoque collectus variaetataes lectiones" și tipărit tot la Lipsa, la W.G. Sommer. Face parte din edițiile clasice, comentate și tipărite în condiții excelente, cu o

stare bună de conservare.

O categorie intermediară, am spune, o reprezintă câteva lucrări pe care noi le-am include în ciclul "Memorialistică", deși ele constituie o unitate. Este vorba de 5 volume din "Lettres juives ou correspondance philosophique & critique entre un juif voyageur en différents États de l'Europe & les correspondants en divers endroits. Nouvelle édition, augmentée de nouvelles Lettres & de quantité de remarques", apărută la Haga, editura Pierre Paupie, în 1764. Posedăm volumele 1, 2, 3, 6 și 8, toate conținând scrisori ale lui Isaac Onis, Aaron Monceca, J. Brito, emise din diferite orașe europene sau din Asia Mică și nordul Africii. Extrem de interesantă această corespondență, nu numai prin informațiile pe care le pune la dispoziție, dar și prin observațiile pline de spirit asupra vremurilor, politicii, moravurilor și, îndeosebi, obiceiurilor diferitelor popoare. La fel de interesante sunt dedicațiile care apar pe diferitele volume: volumul 2 – regelui corsican Theodor I, volumul 3 (ca și primul) – rabinilor și nagogii din Amsterdam, volumul 6 – meșterului Nicolas, bărbierul ilustrului Don Quichotte de la Manche (dedicația traducătorului). Dimensiuni 15 x 8 x 2,5, oglinda 11,5 x 5,5, coloană; copertă din piele maron, decorată cu frontispiciu cu motive florale, repetate în 6 registre pe cotor, care este aurit. Are puține vignete, cu motive decorative geometrice stilizate. Ex-libris etichetă, în tipar negru, posesor D.D. Robert de St. Victor – apare la toate volumele. Cartea apare prin transfer de la Muzeul Ploiești. La ultimul volum din colecția noastră (8), la p. (391) apare un "aviz către legător": "Le Relieur compense les premiers pages par bandes. Il trouvera dans le tome VI deux feuilles dont les signatures sont répétées, mais dont les chiffres se suivent" – situație corectă, la pagina 376. Din păcate, lucrarea nu conține informații vizând și țara noastră, deși unele referiri la Imperiul otoman se fac, în scrisorile din Cairo și Alexandria (6 scrisori).

Același autor publică în 1744 (prima ediție) *Mémoires secrets de la République des lettres ou le théâtre de la vérité*, la Amsterdam, editura Neulame, unde apar volumele 1, 2, 3, 4, 5 și 7, volumul 6 apărând în 1759. Influența editurii se resimte mai ales la vignete și frontispicii, unde – alături de motivele florale – apar peisaje olandeze cotidiene și ilustrații zoomorfe. Dimensiuni 15 x 8,5 x 3, copertă din piele maron, pete de culori intersectate (negru, maron închis, bej), cotorul din piele bej și verde, tipar auriu, praf de mătase pe blocul exterior.

În aceeași categorie, includem și o lucrare destul de interesantă, *Recueil de pièces touchant l'Histoire de la compagnie de Jésus*, scrisă de Père Joseph Jouvenci Jesuit, apărută la Liège în 1716. Interesant, pe pagina de titlu, sub titlu, în text apare cu cerneală neagră, scris de mână "et supprimé par arrêt, du Parlement de Paris du 24 Mars 1713". Probabil că suprimarea a înlocuit aprobarea la această a doua ediție corectată și îmbunătățită, mai ales că studiul fiecărei pagini regăsește corecturi destule, chiar la tipar. Între paginile 92-93, o gravură reprezentând piramida ridicată în fața Palatului Regal din Paris, cu aprobarea regelui (Ludovic XIV). Copertă din piele maron, chenar auriu, cotor din piele maron și roșu, cu motive decorative florale și tipar auriu. Paginile, la exterior, cu roșu venețian. Pe pagina de gardă verso, însemnare de posesor în limba franceză, cu cerneală neagră: "me voyez vous mon ami j'appartienne à Grégoire Rally", iar cu sepie, izolat, cifre. Este un studiu de pâr

reflectând momente din istoria ordinului iezuit, cu referiri la aspecte politice și moralo-ideologice.

Trecând la literatură, menționăm "*La Henriade en dix chants...*, précédée, accompagnée & suivie de toutes les pièces relatives a ce Poëme & à la Poësie Epique en général par Mr. De Voltaire. Nouvelle édition, revue, augmentée et exactement corrigée à Laussane, chez François Grasset & comp., 1771", 367 p. + (20) p., blocul 18 x 13 x 3, oglinda 15 x 8, 1 coloană, tipar negru. Are un cuvânt introductiv semnat de Marmontel (p. XX-XXXIV); cuprinde 10 cânturi din poem, fiecare urmat de note (tipărite pe 2 coloane) și variante culese de abatele Langlot. Paginile 211-252 prezintă alte note, din ediția aceluiași abate; paginile 253-259 prezintă o istorie scurtă a evenimentelor pe baza cărora s-a alcătuit fabula poemului *Henriade*, urmată de o prezentare sintetică a ideii poemului. Interesantă apare plasarea, la paginile 265-273, a unei dizertații asupra morții lui Henric IV, cu o interpretare originală a datelor istorice. Respectând promisiunea din subtitlul lucrării, redactorul include în lucrare un Studiu asupra poeziei epice, care începe cu Homer, Virgiliu și Lucan, continuând cu Trissino, Camoëns, Tasso, Milton și don Alonzo d'Ercilla (p. 274-366). Ediția este într-adevăr bine îngrijită, cu note corect întocmite de editor, cu o tablă de materii și un catalog al cărților, toate dovedind meticulozitate și dragoste pentru opera editată. În ceea ce privește ilustrația, nu este foarte bogată: apar câteva frontispicii cu motive florale, alături de figurarea unor însemne militare (tun și panoplie de arme). Panoplia apare și la cele două vignete, paginile 23, 40, alte două având în desen fructe (struguri și mere). Copertă inițială din piele maron, suport de carton, cotorul din piele, cu tipar auriu. Pentru noi, cartea este importantă îndeosebi prin însemnările și ștampilele pe care le posedă, aflate pe copertile cărții și pe pagina de titlu. Pe pagina de titlu, alături de ștampila liceului târgoviștean "I. Văcărescu" (albastru, diametru 4 cm.) și cea având textul "Farmacia la Coróna României, Alex. F. Nagy, Târgoviște" (roșu, dimensiuni 4,5 x 1,5 cm.), apar două însemnări manuscrise. Prima îl are ca autor pe farmacistul Alexandru Nagy (cu textul "Donat bibliotecii gimnasiului «Văcărescu», Alex. F. Nagy, farmacist, Târgoviște, 26 Noemb. 1903" – liceul fiind penultimul proprietar, înaintea donației către muzeu, făcută înainte de război). O altă însemnare, de posesor, apare pe coperta I, scrisă în limba română, cu alfabet chirilic și poate fi datată cert înainte de 1850: "Această carte este a lui coconului Pică Văleanu..." (șters). Tot o însemnare de posesor apare și pe verso-ul paginii de gardă, dar degradarea cernelii face aproape indescifrabil textul, putând fi citită clar doar prima parte: "această gramatică este a dumnealui..." Sperăm că, într-o fază mai avansată a cercetării de laborator a însemnărilor, descifrarea va fi mai ușoară, putând astfel clarifica proprietarii din secolul XIX.

Deși nu este literatură propriu-zisă, o altă lucrare se remarcă prin stilul concis, documentarea completă, încadrarea locului în general, bogăția informațiilor. Este vorba de *Histoire moderne (des Chinois, des Japonnais, des Indiens, des Persans, des Turcs, des Russiens)*, autor M. Rollin, cu sublinierea în subtitlu că este urmarea istoriei vechi a aceluiași autor. Volumul 9, trei cărți legate, 1769, Paris, editura Saillant & Nyon, dimensiuni 17,5 x 11 x 3 cm., tipar negru. Coperta din piele maron și verde (supracopertă din carton negru), cotorul din piele maron și verde, cu motive

florale și geometrice stilizate, tipar auriu. La pagina 612 apare repetarea aprobării de la pagina de titlu ("avec approbation & privilège du Roi"), de data aceasta semnată de Deguignes (credem, cenzorul Curții Regale), cu următorul text: "J'ai lu par ordre de Monseigneur le chancelier un Ouvrage intitulé *Histoire des Chinois, des Japonnais*, & je n'y ai rien trouvé qui i puisse en empêcher l'impression. À Paris, le 14 septembre 1762. Deguignes, Le Privilège est au premier volume". Deși în subtitlu nu apare mențiunea, în text lipsește capitolul rezervat Rusiei, și apar în schimb două capitole consacrate istoriei grecilor și arabilor (paginile 335-529 și 591-595). În ceea ce ne privește, la paginile 10-12, în capitolul dedicat istoriei turcilor apar informații despre Basarabia, ca parte integrantă a Imperiului Otoman (?) – vom mai reveni asupra acestui mănunchi de informații.

Ultimele două lucrări se referă la Europa Occidentală furnizând informații geo-economice și având ca autori un german și un englez – ultimul, economistul și filozoful scoțian Adam Smith (1723-1790). Este vorba de "*Géographie universelle*, traduite de l'Allemand par Mr. Büsching, sur la cinquième édition, avec des Augmentations & corrections, qui ne se trouvent pas dans l'Original, 1771, Strasbourg", editura librarilor Bauer & Comp. Cuprinde, în cele 638 pagini, adică tot volumul 5, partea a doua, descriind Franța, cu 29 de regiuni, un loc important ocupând comitatul Dauphiné. Dimensiuni 18,5 x 11 x 4,5, frontispicii cu motive florale, vignete cu pomul vieții stilizat; coperta din piele maron pe suport de lemn, pe coperta I ornament cu un scut stilizat și litere figurate, cotorul cu 6 registre și tipar auriu. Pe pagina de gardă semnături autografe în sepia și o însemnare de posesor pe care noi o datăm 1854, cu textul: "Această carte ce să numește geografie este dintr-ale mele. F. Max", scris în chirilică, cu cerneală sepia.

În aceeași categorie includem și lucrarea lui Adam Smith, apărută în 1776 cu titlul *Avuția națiunilor; cercetare asupra naturii și a cauzelor ei*, pe care muzeul o posedă în ediția franceză din anul 1794, tradusă de J.A. Roucher cu titlul *Recherches sur la nature et les causes de la richesse des nations*, ediția a doua revăzută și corectată "considerabil", volumul I, Paris, librăria Buisson. Datarea am făcut-o după mențiunea din pagina de titlu – "en 3-ème an de la République", deci 1794. Roucher dedică lucrarea lui Dupaty, numit de el "orator elocvent, magistrat integru, filozof curajos", cu sublinierea că "acest omagiu nu adaugă nimic la gloria unui mare cetățean, dar alină durerea unui prieten". Pe verso-ul paginii de titlu, extras din Decretul Convenției Naționale referitor la falsificatori, adoptat la 19 iulie 1793 și semnat de același Buisson, care apare și ca editor. Cu dimensiuni de 20,5 x 13 x 3 cm., tipar negru, 1 coloană, are 438 pagini numerotate. Coperta din carton verde, cotorul din piele maron, neagră și roșie, cu tipar auriu. Stare bună de conservare, fără însemnări sau ștampile. A fost donată muzeului la înființare (1944).

Ce concluzii s-ar putea desprinde din această primă prezentare a fondului de carte străină existent în colecțiile Muzeului județean Dâmbovița? Cu certitudine, faptul că dragostea pentru carte reprezintă o permanență la Târgoviște, unde au existat mari și valoroase biblioteci ale unor cărturari de prestigiu. Că preocupările de a constitui un fond documentar au dus la alcătuirea lui – e adevărat, nu excelenând prin ediții sau lucruri de excepție, ci prin lucrări de circulație și bogate în informații. Studiul acestui fond (preocupările noastre vizează chiar alcătuirea unei sinteze în acest sens) permite semnarea unor opere existente aici, ca și clarificarea regimului de proprietate și de circulație al unor lucrări care interesează nu numai pe specialiști.

Autografe contemporane



„Un poet care și-a asumat greul unui grai trecându-l prin inima sa și, încărcat de răbdare, înțelepciune și nouă frumusețe, îl întoarce semenilor săi care-și deschid de bunăvoie inima să-l primească, pentru a-și duce mai demn pe mai departe viața în spiritul dreptății, al iubirii ce co-virșește și poate birui totul, al credincioșiei față de cele nepieritoare și al nădăjduirii ce nu poate da greș, un asemenea poet rămîne-va «suflet în sufletul neamului său»”.

(Ioan Alexandru)

Dar mai întâi

Dar mai întâi
să fii sămîntă.
Tunet să fii.
Ploaie să fii.
Lumină să fii.
Să fii os
de-al fratelui tău
retezat de sabia dușmană.
Brăzdar să fii.
Doină să fii
Ca să ai dreptul
a săruta acest pămînt
indurerat
de-atîta rod.

Făptura mamei

Ușoară, maică, ușoară,
C-ai putea să mergi călcînd
Pe semințele ce zboară
Între ceruri și pămînt!

În priviri c-un fel de teamă,
Fericită totuși ești -
Iarba știe cum te cheamă,
Steaua știe ce gîndești.

Legămînt

Lui Mihai Eminescu

Știu: cîndva la miez de noapte,
Ori la răsărit de Soare,
Stînge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărții Sale.

Am s-ajung atunce, poate,
La mijlocul ei aproape.
Ci să nu închideți cartea
Ca pe recele-mi pleoape.

S-o lăsați așa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Să citească mai departe
Ce n-a dovedit nici tata.

Iar de n-au s-auză dinșii
Al străvechei slove bucium,
Așezați-mi-o ca pernă
Cu toți codrii ei în zbucium.

Cuvîntul mamei

Pruncii îl zuruie.
Bătrînii îl visează.
Bolnavii îl șoptesc.
Munții îl gîndesc.
Fricoșii îl strigă.
Orfanii îl lacrimă.
Răniții îl cheamă.
Iar ceilalți îl uită.
O, Mamă! O, Mamă

Grigore VIERU - 65

*Mama lui Eminescu
și marele Eminescu*

Acasă

Toamnă tîrzie
la noi la Lipcani,
rece ca sfecla de zahăr.
Mă trezesc dimineața
cu toate lăicerele casei pe mine,
ostenit de greul lor colorat.
"Mă temeam să nu-ți fie frig",
zice mama.
Vin rudele să mă vadă,
vorbesc în șoaptă afară
ca la priveghi,
să nu-mi tulbure somnul
și fistuiesc pe cei mici
să fie cumînți.
Mă aplec să le sărut mîna,
ele și-o zmulg îndărăt.
"Nu trebuie..." -
rușinîndu-se de pămîntul
de sub unghii și din
crăpăturile degetelor.
O, neamule, tu,
adunat grămăjoară,
ai putea să încapi
într-o singură icoană!

În limba ta

În aceeași limbă
Toată lumea plînge,
În aceeași limbă
Rîde un pămînt.
Ci doar în limba ta
Durerea poți s-o mîngîi.
Iar bucuria
S-o preschimbi în cînt.

În limba ta
Ți-e dor de mama,
Și vinul e mai vin,
Și prînzul e mai prînz.
Și doar în limba ta
Poți ride singur,
Și doar în limba ta
Te poți opri din plîns,

Iar cînd nu poți
Nici plînge și nici rîde,
Cînd nu poți mîngîia
Și nici cînta,
Cu-al tău pămînt,
Cu cerul tău în față,
Tu taci atunce
Tot în limba ta.

Pămîntule

Pămîntule,
Eu dragoste îți jur.
Tu, care m-ai crescut
Și m-ai hrănit cu laptele
Ploilor mustind în lut!

Secase sinul mamei,
Plîngînd pe la morminte.
Și-am învățat în sus a mă sălta,
Ținîndu-mă de crucea tatălui
Și-a bunicului
Înfipite-alături în țărîna ta.

Eu nu-mi făceam ca alți copii avioane,
Nu că n-aș fi fost curajos -
Din virful stejarilor,
Din nalte maluri prutene,
Mie-mi plăcea zborul în jos
Către ierbi și ape pămîntene.

N-aș putea spune, cum spun alții acum,
Că toată viața, de mic,
Am visat numai la stele.
Dar mi-au arătat cerul
Cucoșul din creasta casei noastre,
Cucorii care vin la noi primăvara,
Nucii, stejarii,
Și-atunci am prins dragoste de ele.
Am un obicei vechi
Deprins la coarnele plugului
Mai demult:
Atunci cînd vorbesc
Cu stele necunoscute,
Mă uit sub picioare mai mult.

Pămîntule,
Tu, răzbătînd către adînci lumine!
Atunci cînd bat și grindinile grele,
Cu mine să te-acoperi,
Cu mine,
Pămînt matern
Și-al meu pînă la stele!

Tăcerea mamei

Tăcută
Ești, draga mea mamă,
Tăcută.

Ca mierla
Ce-nhamă, deshamă,
Ca mierla.

Ca frunza
Cînd merge la coasă,
Ca frunza.

Prin mine, un cîntec

"Mare e moartea..."

Rilke

Mare ești, moarte,
Dar singură, tu,
Eu am vatră unde iubi,
Tu nu, tu nu.

Ce dulce este pe cîmp
A ciocîrlei umbră,
Ce verzi sînt pomii prin care
Melcii stelelor umblă.

Ce dulce-i femeia
Care-mi născu.

Prin mine un cîntec de dor
A trecut chiar acu.
Eu am țară unde să mor.
Tu nu, tu nu.

Iubind

În mine s-a întunecat
Un cer de aur.
El geme înjunghiat
Ca un taur.

În mine un taur geme
Cu un corn de rubin.
Mi-l sărută pe gene
În zori un copil,

Suflarea-i înviind-o
Ca într-un mit.
Ah, iubire, tu, sfînto:
Cer hăituit.

Ca iarba
Cînd șade la masă,
Ca iarba.

Ca steaua
La moară cînd duce,
Ca steaua.

Ca piatra
Ce-aminte-și aduce
Ca piatra.

- Ce înseamnă pentru D-voastră
dragostea față de mamă?

- Înseamnă neuitarea casei părin-
tești, a locului în care te-ai întemeiat,
permanență, limbă - totul. Cine n-are
mamă, n-are nimic, glăsuie un proverb
bengalez, vorbind parcă prin gura
Mioriței.

Dragostea melancolică a omului
matur pentru mama ar fi dorința lui de a
redeveni copil și conștiința dureroasă a
imposibilei întoarceri. Mama este co-
pilăria noastră îmbătrînită.

- Spuneți-mi cea mai frumoasă
poezie despre mama.

- O, mamă, dulce mamă, din
negură de vremi / Pe freamătul de frun-
ze la tine tu mă chemi; ... Sau din fol-
clor: De străini îi plină lumea, / Da
măicuța-i numai una...

Sînt ochii mării frumoși, dar mergem
după apă la izvor.

Deși pămîntul se învîrte mereu, m-am
născut acasă.

Omul fără casă merge fără de grijă la
război, dar se și predă la fel.

Copilul dacă a ascuns pîinea, căutați-o
în cuibul rîndunicii.

Nu se poate ca tu să fi ajuns seara
acasă la prunci, iar fericirea să fi
rămas în urmă.

Nu cunosc un dar mai frumos din
partea unui musafir străin decît acela
de a-mi elogia țara în limba
casei mele.

E bine să învețe un popor de la altul,
nu este bine să învețe un popor
pe altul.

Patria este ca un copil: dacă uiți de
ea, poate să plece de acasă.

Femeia și floarea, cartea și femeia
trebuie admirate de unul singur,
în tăcere.

Itinerar francofon

În sud, cu Panait Istrati... (I)

Teofil BĂLAJ



1968 - La Menton, Franța. La masă, de la dreapta la stînga: Al. Andrițoiu, Nichita Stănescu, Al. Oprea, Teofil Bălaj

A căzut în apele de la Tripport o lumină verzuie ca o copie legalizată după un certificat de naștere mai vechi și epavele încremenite în nisipul murdar miros a funie putredă, a rășină răscoptă și alge. Peste cheiul prea strîmt al portului vechi plutește norul de aburi iuți și cleioși ai cioburilor de pește după care se va striga peste o jumătate de ceas de la mesele joase, de lemn, cu glasul acela răgușit al oamenilor care beau la amiază numai vin alb de la ghiță.

– *Operațiunea Overlord? Connais pas...*

Nici n-are de unde să știe.

Cred că abia a împlinit douăzeci de ani.

Citesc în ziarul "Le Monde":

"Întreaga linie Maginot din provincia Moselle, la Koenigsmacker și Hestroff, la Tressange și Lommeranges, unsprezece cazemate, două observatoare și terenurile învecinate au fost scoase la licitație.

Vînzarea va avea loc în șase din comunele provinciei Moselle. Primele prețuri variază între 1400 și 21.000 de franci.

Încă din anul 1967 au început să fie vîndute cazematele de aici, magaziiile militare și chiar două cazarme – una din localitatea Meurthe-en-Moselle și alta din Belfort.

În gama fortificațiilor, din celebra linie Maginot, cazemata este considerată ca o lucrare mărunță. Ai nevoie de un ochi de fost combatant pentru a putea recunoaște această cască de beton ascunsă la marginea drumului după cîte-o movilă de pămînt. Observatorul, în schimb, cu foișorul său ruginit așezat de obicei în vîrfurile unei coline, este mai ușor de identificat, cu toată vegetația abundentă din jur.

Atît cazematele cît și observatorul sînt înconjurat de fostele șanțuri de apărare și poți ajunge la ele numai peste poduri fragile și suspendate. O poartă blindată, nici o fereastră, două camere de cîte 50 de metri pătrați, pereți cu o grosime de peste trei metri – iată caracteristicile acestor construcții strategice intrate de mult în legendă.

De fapt, ele pot interesa – lăsînd la o parte extravaganța cîtorva originali – mai ales pe proprietarii de pămînturi din împrejurimi deoarece formează adevărate insule de beton în mijlocul terenurilor agricole ale acestora".

Am încheiat citatul.

Și totuși, debarcarea aliaților a însemnat pentru plajele din Normandia și nu numai pentru ele cea mai mare acțiune militară din istoria acestor pămînturi. Umbra lui Rommel și a "Zidului Atlanticului" nu mai tulbură însă liniștea acestor zile întoarse, mai curînd, cu fața spre ziua de mîine a unei industrii – aceea a turismului și confortului – care coboară printre pășunile cu iarba grasă spre nisipul tot mai îngust de asfalt.

Dimineața devreme, cu mașina încărcată de filme, cărți, albume și discuri plecăm spre Sudul Franței.

Trebuie să ajungem la Menton, la granița cu Italia, cel mai tîrziu mîine la prînz.

Ne oprim la Lyon cît să citim inscripția de la intrarea în oraș: "... Această localitate a fost construită în anul 43 înaintea erei noastre", să răsfoim ziarele care au apărut între timp, să vedem statuia lui Rodin, "Rhonul și Saonul" și să dăm un telefon la Marsilia, ca să fim siguri că vom avea camere la hotel pentru noapte. "Băiatul" de la hotelul "Royal", de unde am intrat să dăm telefon, are în jur de 60 de ani și l-a cunoscut pe Titulescu.

– *Nu era așa de înalt ca dumneavoastră – îi spune șoferului. Era mai scund, purta ochelari și avea întotdeauna timp să-și primească numeroșii vizitatori dintre care foarte mulți veneau special de la Geneva numai pentru cîteva minute...*

Dormea foarte puțin, dar nu l-am văzut niciodată obosit...

Am reușit să găsim camere într-un hotel din portul vechi al Marsiliei.

De la Paris pînă aici sînt aproape 800 de kilometri.

Cinăm într-o cafenea, cu etaj, la parterul căreia sînt împlîntate într-o ploscă românească de lemn două cuțite.

Fata fostei crîsmărițe nu mai știe cîntecul pe care buna ei mamă îl învățase într-o seară, demult, cînd domnul Panait Istrati s-a oprit aici, ca și noi, în drum spre Menton...

(va urma)

Centenar Jacques Prévert



La vînat balene

*Ca să prindem o balenă, ca să prindem o balenă,
Scos din fire spune tatăl, clătîinînd amar din cap
Către fiul său Prosper, care șade sub dulap,
Ca să prindem o balenă, ca să prindem o balenă,
Precum văd, nu vrei să mergi.
Și de ce, la o adică?*

*Și de ce, mă rog, aș merge să vînez un animal
Care nu m-a supărat niciodată, niciodată?
Du-te singur de vînează dacă ții atîta, tată,
Eu prefer să stau acasă cu sărmana mea mămică
Și cu vărul meu Gaston.*

*Iată-l în balenieră cum s-a dus, iată-l pe tatăl,
Iată marea agitată...
Iată fiul, stă acasă,
Iată, iată și balena, o balenă minioasă,
Iată-l tatăl, în furtună,
Iată-l și pe verișorul, pe Gaston, vîrsînd castronul,
Un castron cu supă bună,
Era marea furioasă
Și era supă gustoasă,
Iată cum Prosper pe scaun șade și-i adînc mîhnit:
Oare la vînat balene pentru ce n-oi fi pornit
Și de ce, la o adică, și de ce m-oi fi codit?
Poate că vînam vreuna, de mergeam la vînătoare
Și acum aveam mîncare...
Dar, deodată, iată, iată cum în lături ușa sare
Și cum, ud pînă la oase, tatăl gîfîind apare
Cu balena în spinare
(Ea avea ochii albaștri și era foarte frumoasă).
Iată tatăl istovit cum o leapădă pe masă
Și cum zice: Dați-i zor (și oftează din adînc)
Spintecați-o. Mor de sete. Sînt flămînd. Vreau să mînc...*

“Jacques Prévert ocupă un loc privilegiat în rîndul «noului val». El este singurul dintre noii poeți al cărui nume se află pe toate buzele și ale cărui cărți cunosc tiraje considerabile. (...) Succesul său se datorează conținutului anarhist al operei. *Cuvinte* este una dintre primele cărți care s-a făcut ecoul acelei «revolte» de care ne vorbesc astăzi filosofii ca despre un adevărat fenomen contemporan, «revoltă» care s-a născut de fapt odată cu omul însuși, dar este adevărat că omul nu-i flutură drapelul decît la nivelul unor anumite eșaloane ale istoriei, atunci cînd evenimente colective, de exemplu, fac să apese prea greu pe umerii săi povara condiției de «rege deposedat». Acest conținut anarhist nu este perceput întotdeauna de către cititorul lui Prévert ca un mesaj literar sau politic. Îi este suficient însă prin el însuși pentru a-i satisface nevoia sa protestatară înăscută, ura instinctivă împotriva tuturor celor care fac legile, dezlănțuie războaiele, cresc costurile vieții, interzic fumatul în sălile de cinematograf, țin discursuri și predici, fac promisiuni și se dovedesc incapabili, indiferent dacă sînt miniștri, generali sau prelați, să ocrotească cetățenii de boli, de război și de moarte...” (Jean Rousselot)

*Iată însă că Prosper se ridică fără jenă
Și-și privește drept în albul ochilor hainul tată
(Albul ochilor albaștri, cum avea și-acea balenă)
Și îi spune, deodată:
Și de ce, la o adică, aș ucide-un animal
Care nu m-a supărat niciodată, niciodată?
Eu renunț la partea mea.
Și cuțitul, cu dispreț, îl aruncă pe podea.
Dar balena îl înhață și la tată se repede
Și-l străpunge dintr-o dată, apoi face cîțiva pași.
Ah, ah, zice vărul Gaston cînd această faptă vede,
Parcă e la prins de fluturi, la vînat de fluturași!
Iată-l pe Prosper acum, care scrie întristat
Mici anunțuri funerare, iat-o și pe biata mamă,
Văduva îndoliată după soțul răposat,
Iată și balena care
Lăcrimînd privește jalea din căminul nimicit
Și, din cînd în cînd, exclamă:
Pentru ce, la o adică, am ucis un biet timpit?
De-acum, ceilalți se vor ține după mine, parcă văd,
În șalupe cu motor,
Și-au să caute să-mi facă, în familie, prăpăd.
Izbucnind apoi balena într-un ris mult prea bizar,
Mult prea neliniștitor,
Văduvei i-a spus, din mers, cînd pe ușă da să iasă:
Doamnă, vreți să fiți gentilă, dacă cineva întreabă
Despre mine, să-i răspundeți: știți, balena nu-i acasă,
Adineaori a ieșit,
Dar ședeți și așteptați-o,
Pînă-n opt sau zece ani se întoarce, negreșit...*

- Născut în 1900. Opere principale: *Paroles* (Cahiers d'Art); *Histoires* (Pré-aux Clercs); *Spectacle* (Gallimard); *Le Grand Bal du Printemps* (Clairefontaine); *La pluie et le beau temps* (Gallimard); *Histoires* (nouvelle édition, augmentée d'*Autres histoires*) (Gallimard).
- *Poètes français d'aujourd'hui*, anthologie critique par Jean Rousselot, 1959, Pierre Seghers, éditeur, Paris.

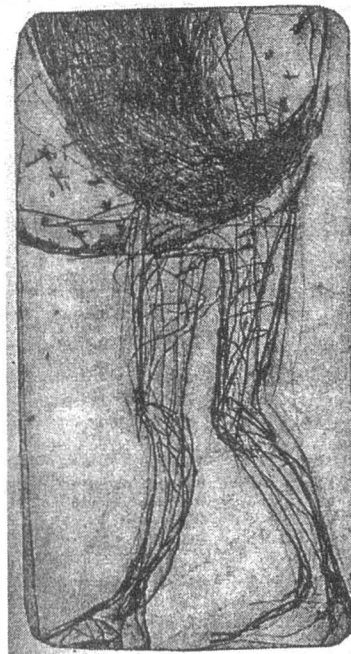


Familială

Mama tricotează un jersey un șal
 Fiu-i la război
 Ea găsește asta foarte natural
 Și tata și tata, oare el ce face?
 El face afaceri
 Mama tricotează un jersey un șal
 Fiu-i la război
 El face afaceri
 Și găsește asta foarte natural
 Și fiul și fiul
 Ce găsește fiul?
 Fiul nu găsește absolut nimic
 Mama tricotează tata face bani el face război
 Într-o zi războiul o să fie gata
 Și-o să facă fiul afaceri cu tata
 Și-o să fie bine pentru amândoi
 Războiul continuă mama continuă ea tricotează
 Tata continuă el face afaceri
 Fiul e ucis el nu mai continuă
 Viața își urmează cursul ei banal
 Tata și cu mama merg la cimitir
 Și găsesc că asta este natural
 Viața curge curge pe același fir
 Afaceri război tricatat război
 Viața cu afaceri merge înainte
 Viața cu afaceri viața cu afaceri
 Viața cu morminte.

Pater noster

Tatăl nostru care ești în ceruri
 Rămii acolo
 Cît ești tu de sfînt
 Și noi o să rămînem pe pămînt
 Fiindcă pămîntul cîteodată e frumos
 Cu ale lui mistere din New York
 Sau cu misterele Parisului
 Mistere care nu sînt mai prejos
 Decît ale Treimei de-o Ființă
 Pămîntul care cîteodată e frumos
 Cu micul lui canal de l'Ourcq
 Cu uriașul zid din China
 Cu malul apei din Morlaix
 Cu academele de Cambrai
 Cu insulele lui din Pacific
 Cu ambele bazine de la Tuilleries
 Și cu minunile acestei lumi
 Aflate chiar aici
 Chiar pe pămînt
 Și oferite tuturor
 În fărîmițe foarte mici
 Care se minunează ele însele cît sînt de minunate
 Și nu-ndrăznesc să sufle despre asta un cuvînt...
 Precum fecioara goală nu îndrăznește să se-arate
 Pămîntul cu nenorocirile acestei lumi
 Nenumărate
 Cu cei ce le urzesc
 Cu cei ce schingiuiesc
 Pămîntul cu stăpînii lumii
 Stăpîni cu popii lor cu trădătorii lor cu soldații lor
 Cu anotimpuri
 Și cu ani
 Cu fete zvelte cu tîmpiți
 Și cu gunoaiele mizeriei mustind în tunuri și în bani.



- Din Jacques Prévert, *Poeme*, Editura pentru Literatură Universală, 1965. În românește de Gellu Naum.
- Ilustrații de Corina Olaru la volumul *Puntea* de Marin Sorescu.

Puncte de vedere

Finalitatea culturii

Acad. Alexandru BALACI

De secole marii gânditori ai lumii au meditat asupra condiției umane, asupra atât de controversatei noțiuni și entități a drepturilor omului. Într-adevăr, problema cheii de boltă a fiecărei opere de construcție, de cultură și civilizație, de literatură și de artă, este generatorul și desăvârșitorul ei, **omul**, transformatorul Planetei albastre care îi aparține. Despre virtuțile omului creator al noilor realități, materiale și spirituale pe care nu le oferea Natura primordială, au scris clasicii literaturii universale, exaltând înțelegerea și demnitatea umană, considerând activitatea continuă, acțiunea, drept măsura echivalentă cu prezența rațională a omului în Univers. Renașterea l-a scuturat de cenușa doctrinelor Scolasticii, Iluminismul i-a dăruit conștiința propriei valori.

Literatura și artele, cultura, în valoarea ei esențială este considerată ca un element cardinal al mișcărilor sociale, religioase, ca ARCA în care, în timpul catastrofelor pe care le-a cunoscut omenirea, au fost salvate și păstrate valorile fundamentale ale umanității. În Antichitate, în Evul Mediu, care nu este deloc epoca de întuneric rămasă în mințile unor cercetători, ci timpul în care lumea (după splendida expresie a unui cronicar) "se împodobește cu un alb veșmânt de biserici", în perioada modernă, oamenii de cultură, creatorii literaturii și artelor au colaborat totdeauna pentru salvarea omului și a demnității sale. Istoria autentică este, în realitate, nu o înșiruire cronologică de evenimente și guvernanți ci **suma** operelor de civilizație și cultură pe care generațiile și le-au transmis succesiv, ca torțe ale nemuritoarei vieți spirituale. Acesta este, pentru noi, sensul **globalizării**, nouă entitate dominatoare a acestui început de mileniu. Uriașa dezvoltare demografică a omenirii contemporane (am trecut dincolo de pragul înalt de șapte miliarde de locuitori ai Planetei), **politica universalistă**, informatica explozivă, contactele **nemediale**, dincolo de orice ziduri, prăbușite ori dărâmate, în Europa și în lumea întreagă, ridică din nou problema finalității culturii, echivalentă în viziunea noastră, în cucerirea științifică a realității materiale, în cucerirea filozofică a adevărului

despre om și existență, în cucerirea artistică a frumuseții. Oamenii de cultură, apărători de totdeauna ai demnității umane, sunt germeii stimulatori ai unei mișcări continue și ai unei transformări, în raport echivalent cu cunoașterea contemporană care spațiază – global – de la taina relevantă a atomului până la cele mai îndepărtate Galaxii, de la microcosm la macrocosm.

La acest înalt prag contemporan, conștiința de deplină lor responsabilitate, oamenii de cultură, creatorii literaturii și artelor, caută să-și pună întreaga lor energie spirituală, forța morală, ardoarea de a înțelege și de a crea, în servirea, cu absolut devotament intelectual, a frumuseții și a cunoașterii, a adevărului omului de oriunde. Finalitatea culturii, la acest început de veac și de mileniu, când oamenii se însumează în astronomicul număr de șapte miliarde, este determinată de esența ei socială și etică, și îi sunt îndepărtate și streine ideile de fractură și de opoziție între variatele forme materiale ori spirituale ale activității umane. În sensul pozitiv al **globalității** omul de cultură, creatorul de valori spirituale de oriunde, este o picătură de cristal care răsfrânge universul, o picătură din imensul fluviu uman care străbate harta istoriei contemporane. Fulgerele geniului nu-l transcend pe omul zilelor noastre, devenit, împotriva oricăror vicisitudini ori tribulații vremelnice, un vast receptor al frumuseții inalterabile a astrelor, a adevărului și a operelor artei.

Nici un creator contemporan nu poate fi un extatic contemplator, retras din fluxul neîntrerupt al vieții, pe o insulă pierdută, ci consideră că numai participarea activă justifică existența omului, singura ființă gânditoare din Univers. (Dante Alighieri, cel mai de seamă poet al neolatinității, creatorul capodoperei *Divina Comedie*, scrisă sub semnul de lumini al revelației religioase, consideră pe **inactivi**, pe **neutrali**, pe cei fără de opinie, ca pe "nenorociții care niciodată nu au fost vii", călcând în infernul de dincolo de lume pe un covor de viermi, stimulați de înțepăturile muștelor și țânțarilor, fugind după o sfârlează simbolică. Aici se află și îngerii care n-au participat la revolta Luciferică,

dar nu au fost nici de partea Divinității. Ei au fost alungați din Ceruri pentru a nu fi "mai puțin frumoase" dar nici nu sunt primiți în adâncurile infernului care "nu s-ar putea lăuda cu ei", iar infernul lui Virgiliu, călăuza lui Dante în lumile de dincolo de mormânt, este ca o lespede definitivă: "non ragionam di loro, ma guarda e passa...").

Drumul străbătut de orice creator de valori umane pe arcul său existențial este luminat de astrul tutelar, al Rațiunii, iar orice situație întâlnită este rezolvată de voința nestrămutată de a cunoaște și de a îndrăzni pentru a crea operele mai trainice decât bronzul.

Tuturor marilor epoci ale umanității le-au corespuns, ca martori credincioși, oamenii de cultură care au fost farurile și oglinzile cele mai clare și mai adânci ale vremii lor, fibrele cele mai sensibile ale umanității, ecourile ei profund sonore ori de lumini.

Iar astăzi, în noțiunea de **globalizare** creatorii de valori spirituale nu vor să vadă comportamentul consumist, generalizarea nediferențiată, ci consideră că imensa lor datorie, în fața celor șapte miliarde de semeni, în fața destinului pentru mulți încă advers, cunoscând adevărul, ei se simt încărcăți de datoria etică de a-l transmite, vibrând de emoție și participare. Lucid și rațional, omul de cultură acordă încrederea lui totală facultăților omului contemporan de a înțelege legile inexorabile ale acestui început de mileniu. Pentru el, dramatismul situației celor șapte miliarde de oameni, încă în fața primejdiei anihilării imensului patrimoniu de valori materiale și spirituale, în fața spaimei cosmice, în nemărginirea de spațiu și de timp, face să fuzioneze, la înalte temperaturi, etice și estetice, elaborarea rațională a unui herald al adevărului, cu încordarea sensibilității și harului său inconfundabil. Stăpân deplin pe mijloacele

expresive (atât de frecvente, atât de miraculoase! în această zonă globalizarea nu este nocivă) el caută să se ridice deasupra oricărui compromis estetic sau ideologic. **Globalizarea** nu trebuie să fie echivalentă cu **uniformizarea** și nici nu se poate, în demersul culturii, considerând că orice operă a literaturii și artei este o unitate de creație neconvențională, un organism spiritual unic transfigurând destinul uman. Lumea pierdută în prăpăstiile cosmice, cărările rătăcite ale iluziilor și zădărniceii, tristețea dominatoare, monotonia rece a existenței omenești își au compensațiile sublime în arte, în forța tutelară a gândirii umane care poate recunoaște adevărul și distinge, rațional, limitele destinului. Cucerirea adevărului, preț al infinitelor strădanii, îl poartă pe creator spre o hotărâtă cunoaștere a lumii și a existenței. Omul contemporan reprezentativ pentru cele șapte miliarde poate înainta pe o cale umbrită de dureri, dar înălțându-se din speranță în speranță.

Cultura este o mare speranță a umanității, niciodată apusă, niciodată pierdută, cuprinzând în sfera ei de lumină, întreaga încărcătură de energie spirituală a unui om reprezentativ pentru întregul gen uman. Cultura poate ridica punți de legătură cu întregul univers, conciliind pe om cu natura vitregă, cu primejdiile amenințătoare, cu toți ceilalți oameni. Misiunea ei cardinală este de a-l stimula către trăirea intensă, în solidaritate cu toți semenii săi, în spiritualitate ecumenică.

În acest sens considerăm noi că se poate determina o adeziune la **globalitate**.

(Comunicare susținută la Colocviul

"Global și Național în lumea contemporană.

Locul României",

organizat de Forumul Democrat din România,

24 februarie 2000)



Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der
Stadtbücherei Stuttgart
Wiehelspalais. 25 Januar bis
23 Februar 1991

Francezii și studiul istoriei (II)

Dezbateri organizată de revista "Historia" cu ocazia apariției numărului 400. 1980

In continuare, **Alain Decaux** dă cuvântul lui **Michel Debré**, figură de avangardă a luptei pentru restaurarea unui studiu coerent, solid al istoriei țării noastre.

"Colocviul **Historia** vine la timp. În actualul context economic și social, problema cunoașterii istoriei trebuie plasată în prim planul preocupărilor oamenilor politici, educatorilor, cetățenilor. (...) "

Pentru fostul Prim-Ministru, dezbaterile aceasta este o etapă într-un proces lung de 10 ani. El pune în evidență faptul că ștergerea din programe a studiului istoriei este de o gravitate care începe să dea de bănuț.

"Dar – subliniază el întorcându-se spre **Christian Beullac**, nu dl. ministru este autorul acestei stări de lucruri. El este doar victima și, sperăm, cel care va îndrepta lucrurile. (...) Alain Decaux a spus: Nu se mai studiază istoria așa cum se studia altădată în școlile comunale, deși pe coperti mai scrie «pentru uzul școlilor comunale». Acum ea este asimilată unui ansamblu de activități mai puțin importante. Aceasta are drept consecință, chiar dacă unii învățători continuă s-o predea, că elevii ieșiți din școala elementară nu cunosc sau cunosc puțin istoria patriei lor. În continuare, în școala secundară asistăm la o dublă greșală: prima – renunțarea la cronologie, iar cealaltă – născută dintr-o plăcere a nu știți cui care, în cadrul general de idei, fapte și schimbări, o încercare de a provoca ceață în spiritul copiilor în ceea ce privește logica succesiunii secolelor. Și mai asistăm, de asemenea, la refuzul de a da istoriei Franței locul privilegiat care i se cuvine. Acest refuz, împreună cu tendința de a neglija această disciplină în folosul materiilor considerate «mai rodnice», riscă să ajungă în cele din urmă la transformarea istoriei într-o materie «opțională». Aceasta înseamnă nimic altceva decât moartea acestui studiu".

"De altfel – precizează Michel Debré – Istoria a fost scoasă, pur și simplu, de la concursurile de admitere în școlile superioare".

Fostul Prim-Ministru s-a oprit apoi asupra cauzelor care au condus la această măsură:

"Scurt timp după 1968, nimic din ceea ce fusese nu mai merita să fie păstrat. Au dispărut Lavisse, Malet și Isaac, condamnați fără drept de

apel; în loc să facem o modificare, o schimbare, am făcut o revoluție".

A doua cauză este "o rea interpretare a rolului și aportului școlii istorice franceze". Ea face eforturi să reînnoiască concepția cu privire la studiul istoriei. Dar dacă istoria mondială, analiza evoluției societăților în perspectiva unor perioade lungi este accesibilă tinerilor care vor s-o studieze, ea nu este la îndemâna celor mai mici.

Trebuie să ținem cont, de asemenea, de noile materii introduse în programe. Prea multe materii, prea puțin timp pentru fiecare disciplină și, mai ales, pentru istoria Franței. Această reducere a timpului de studiu este justificată în circularele oficiale în acești termeni: "trebuie să deschidem ochii pe viață, să dăm un simțământ de ordine generală a evoluției lumii". De aici a rezultat omiterea esențialului și a bazei necesare pentru fiecare etapă de studiu.

În al patrulea rând, toate acestea sunt o chestiune de modă: se tinde a se da uitării națiunea.

"Adesea – subliniază Michel Debré – istoria Franței este un element de neînlocuit al culturii. Napoleon, pe vremea când era consul, spunea: «De la Clovis și până la Comitetul salvării publice, știu totul». Ar trebui să învățăm în continuare cine este Clovis și ce este Comitetul salvării publice. Această excludere a istoriei este o eroare din punct de vedere social: națiunea este o entitate excepțională care implică o solidaritate între toți cetățenii, deasupra pluralității diverselor apartenențe (regionale, confesionale), solidaritate fără de care libertatea nu poate fi afirmată și care este una dintre condițiile necesare funcționării democrației.

Este, de asemenea, o eroare pe plan politic. Viitorii cetățeni trebuie să aibă baze istorice solide. Cunoscându-ne trecutul, putem înțelege mai bine locul națiunii în eforturile de cooperare internațională de mâine".

Michel Debré, care este unul dintre părinții Constituției din 1958, ridică și o altă problemă:

"Art. 34 al Constituției franceze, care protejează în egală măsură colectivitățile locale, ca și dreptul la muncă, proprietatea și învățământul în ansamblul lor, a fost interpretat ca și cum Parlamentul ar fi competent în organizarea gene-

rală a învățământului. Ceea ce nu este adevărat. El este competent numai pentru principiul general, fundamental al învățământului. (...) Or, suprimând de fapt studiul Istoriei sau studiul istoriei naționale, se încalcă un principiu de bază. Dacă mâine, părinți și profesori ar sesiza Consiliul de Stat, acesta ar constata că ordinele și decretele care au alterat, dacă nu suprimat, orientări esențiale ale învățământului nostru, de exemplu istoria Franței, dar și alte materii, sunt contrare spiritului Constituției noastre”.

(Opt zile după dezbaterile de la “**Historia**”, Michel Debré a reluat acest argument într-un document scris și adresat primului-ministru, în care “sesizează Parlamentul asupra necesității unei legi care să enunțe principiile fundamentale ale învățământului nostru”).

Paradoxal, cu toate acestea, sistemul educațional pare să renunțe la istorie atunci când se observă că “din dorința cunoașterii trecutului câștigă tineretul”.

Și Michel Debré dezvoltă acest punct de vedere în termenii următori:

“Într-o lume dominată de competiție, cunoașterea eforturilor făcute de generațiile trecute este elementul principal care animă o societate, dorind să joace rolul cuvenit pentru ea, pentru Europa, pentru lumea de mâine. (...) Nu există viitor pentru o țară în care se poate spune copiilor că, pentru a exista, ea nu mai are nevoie să-și cerceteze originile. (...) În asta constă esențialul reformei căreia ar trebui să i se dedice guvernul, înțelegând necesitatea de a preda copiilor istoria țării lor, pentru ca ei înșiși să poată mai târziu să-și întărească motivațiile care le vor conduce acțiunile”.

Sala aplaudă, în timp ce ministrul Educației își ia notițe. Ia cuvântul **Pierre Goubert**. Ministrul Christian Beullac anunță că va lua cuvântul la sfârșitul dezbaterii. Excelent orator, Pierre Goubert, profesor la Sorbona, autor al unei celebre lucrări, *Ludovic al XIV-lea și 20 de milioane de francezi*, lansează, cu un ton de tribun, un veritabil rechizitoriu, punctat de aprobările și râsetele sălii. Pentru el, totul trebuie reluat de la zero. Trebuie să se înceapă cu începutul. Istoria trebuie adusă înapoi în școala primară, acolo unde ea este cvasi-absentă. Să ne amintim că din 1969, istoria este inclusă printre cele șapte materii facultative, unde mai găsim educația muzicală, creația plastică și inițierea fizico-tehnologică. Ea nu mai dispune de

un orar specific. O mare parte a institutorilor, prin pregătirea lor, ridică impasul la pătrat.

“În general – accentuează Pierre Goubert – nu se mai învață istorie. Și atunci când câte un învățător mai bătrân se încumetă s-o mai predea și când mai trece pe acolo câte un ceea ce altădată numeam «inspector primar», îndrăznețul învățător are rareori parte de felicitări și este adesea... sancționat. Interesul general pentru Istorie, sub orice formă s-ar prezenta, este în contradicție cu suprimarea acestui studiu. De 10 ani se observă o respingere absolută a măsurilor reformatoare” aplicate până acum: numai 10-20 la sută dintre persoanele intervievate de SOFRA, la cererea revistei “**Historia**”, susțin diferitele “reforme” ale Istoriei efectuate în ultimii 10, 12 sau 15 ani. Este cel mai elocvent referendum.

“Se poate atinge stadiul operațiilor formale și descentralizarea raportată la propria existență”.

“Se vor opera conectări diacronice și analize profunde și precise pentru a cuprinde întregul câmp național, altădată acoperit cu programe... și aceste analize la obiect vor fi făcute plecând de la sugestiile actualității: TV, săpături arheologice, aniversări sau întrebări ridicate de elevi privind problemele clasei”. (Râsete)

“O cunoaștere memorizată nu este complet de neglijat... Nimic nu se opune luării în considerare a datelor, personajelor, evenimentelor... sub rezerva ca ele să fie semnificative și ca însușirea lor să se manifeste în lucrările efectiv făcute în clasă”.

Pierre Goubert dezlănțuie râsetele sălii citind aceste “instrucțiuni”, pe care le primesc învățătorii pe marginea acestui subiect.

Pierre Goubert condamnă cu duritate această “ofensivă a unuia dintre cele mai rele obscurantisme care se ascunde sub limba păsărească împrumutată de la sociologi și pedagogi americani demodați de cincisprezece ani”. El însuși cercetător, Goubert este uluit de atâta lipsă de bun simț și de o asemenea anarhie.

“Trebuie, simplu de tot, să revenim la istoria faptelor mari și a oamenilor mari care au făcut Franța. (...) Și, mai ales, trebuie să lăsăm să circule aer curat pe culoarele institutelor pedagogice, ale ministerelor, trimițându-i înapoi în învățământ pe teoreticieni”. (Aplauze puternice)

Profesorul **Jean Tulard**, director de studii la Școala Practică de Înalte Studii, unul dintre marii specialiști ai epocii napoleoniene, se întâlnește, pe

tărâmul ideilor, cu Pierre Goubert.

Părerea sa este că bunul simț și cronologia trebuie să constituie bazele studierii Istoriei în școlile primare și secundare.

„În mod cert, nu este vorba de a-l reînvia pe Lavissee, care a făcut, câteodată, afirmații lipsite de adevăr, ca aceasta:

«În timpul Monarhiei din Iulie, muncitorii au devenit mai numeroși și, prin urmare, mai înstăriți». (Răsete) Și încă: «De la 1848, sufragiul universal există. Deci, revoluțiile, altădată necesare, nu mai sunt necesare în zilele noastre». (...)»

Dar dacă istorici ca Lavissee și Malet au rămas clasici, este pentru că ei au știut să dea locul cuvenit evenimentului, atât de discreditat de unii dintre cercetătorii actuali. Locul rezervat evenimentelor și marilor oameni nu i-a împiedicat deloc să evoce fondul social, mizeria și epidemiile. Or, ce primesc elevii de azi? Cu ce ies ei din școală?

Pe de-o parte, ei receptează viziunea anecdotică a istoriei, prezentată de TV (Joséphine, Napoléon). Să ne gândim la ceea ce pot ei să rețină, fără a putea situa în timp ceea ce le oferă foiletoanele televizate.

Pe de altă parte, la școală ei învață o istorie «tematică» și «socială» care, dacă are importanța ei la nivelul ciclului III, la nivelul cercetării, este cel puțin discutabilă în școala primară și în ciclurile celelalte. Este absolut aberant să înveți la școală că servii erau vânduți împreună cu pământul, în secolul al XIII-lea, dacă nu ți s-a spus înainte nimic despre servi și despre secolul al XIII-lea. Trebuie să începem a forma baza înțelegerii istoriei încă din școala primară. Fiecărei vârste îi corespunde o formă anume de prezentare. Bunul simț trebuie să conducă reformele”.

Max Gallo, profesor agregat de Istorie, ziarist, romancier de succes (*Cortegiul învingătorilor*, *Golful ingerilor*), subliniază că, dacă studierea Istoriei este astfel pusă în discuție, asta nu se face din cauza programelor. Nu numai din cauza programelor. Nu putem acuza învățătorii, fără a vorbi despre formația care le este dată. Cea pe care o primesc nu pare să ducă la acordarea locului cuvenit Istoriei. În ceea ce privește conținutul studiului, Max Gallo admite și el necesitatea unei înlănțuirii cronologice și de asemenea geografice, pentru a-l face pe elev să înțeleagă desfășurarea evenimentelor...

Alain Decaux dă apoi cuvântul lui **Jean Peyrot**, președintele Asociației profesorilor de

istorie și geografie. Acesta, care combate de mulți ani inovațiile reformatoare, este aplaudat atunci când spune, ironic:

“Cum se face că astăzi suntem atât de mulți cei care au căzut de acord asupra acestei probleme, când de multă vreme eram cam singuri în lupta pentru apărarea Istoriei și Geografiei?”

“Problemele educative, spune el, sunt a doua problemelor demografice. Evoluția este lentă și efectele se pot constata după mult timp. Această evoluție a început acum 30 de ani. (...) Istoria este victima unui proces de marginalizare progresivă. O multitudine de ordine, de proiecte născute moarte (încă din 1963 s-a dorit scoaterea Istoriei din programele ciclului I), toate erau menite să devitalizeze, mai mult, să asasineze această disciplină. Nu s-a vrut moartea istoriei dintr-o singură lovitură, accentuează Peyrot, pentru că acest omor n-ar fi trecut neobservat. Ea, Istoria, a fost asfixiată progresiv. Tot ciclul școlar este lovit de programele prost adaptate, de clasele supraîncărcate. În elementară, ruină totală. În primul ciclu, deteriorare vizibilă, iar în ciclul III, niște coperti care nu cuprind mai nimic. Cu programe incoerente, cu manuale fabricate în mare viteză pentru a corespunde reformei Haby, cu instrucțiuni pretențioase dar obscure, profesorii au fost aruncați în disperare și elevii în ceață. Problema nu este dacă să alegem între două feluri de istorie, istoria evenimentială și cea căreia i se spune «noua istorie», cea de durată, cea a Annalelor, reprezentată aici de Braudel și de Le Roy Ladurie. Problema este de a da studiului «mijloacele de a fi conform obiectivelor sale». Pentru a studia bine și coerent istoria, trebuie să dispui de mijloace, de învățători și profesori suficient formați și apoi de credite, de bani. Or, învățătorii, institutorii, profesorii nu sunt întotdeauna competenți. Două treimi dintre cei care predau la ciclul I nu au o licență în Istorie. Dar programele sunt ambițioase. Într-a 6-a, de exemplu, se pleacă de la un studiu al mediului local, se adaugă studiul unei teme purtate de-a lungul întregii istorii, apoi studiul unei serii de puncte forte într-o ordine cronologică. Un asemenea program presupune superprofesori. Or, când n-avem mijloacele pedagogiei, se face pedagogia mijloacelor.

În al doilea ciclu, în numele specializării precoce și având în vedere supraîncărcarea școlară, s-au redus orele de istorie. În ultimele clase C și D, prioritatea este acordată matematicilor și științelor. Istoria tinde să fie asimilată cu «disciplinele ajută-

toare», cu literatura, cu muzica și desenul”.

Alain Decaux subliniază că dacă anumiți institutori și profesori predau elevilor Istoria în mod corespunzător, ei fac asta pe deasupra programelor. Este meritul lor. În continuare, a dat cuvântul lui **Jean-Pierre Chevènement**. Prezența deputatului socialist de Belfort, fiu de institutor, ilustrează uniunea sfântă pentru condamnarea răului adus studiului Istoriei.

“Nu sunt un cercetător, dar cred în Istorie. Nu sunt istoric, dar cred în valorile Istoriei. Toată lumea este de acord că studiul Istoriei este pe cale de a pieri. Și asta din mai multe cauze: conținutul

programelor, elaborate mai mult sau mai puțin tehnocratic, influența științelor sociale, insuficiența numărului de ore, formația învățătorilor și profesorilor, locul rezervat Istoriei în cadrul concursurilor: în 1972 au fost admiși la agregare 225, iar în 1979 numai 48 de profesori”.

“Care sunt explicațiile acestei dispariții grade a Istoriei?” – întreabă el.

(va urma)

(Text preluat din “Timpul”, nr. 47/48,
noiembrie-decembrie 1999)

Traducere de Marian AVRAM

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

**Programele după orele de cursuri stimulează interesul pentru lectură:
ASPIRE (After School Programs Inspire Reading Enrichment)
la Biblioteca Publică din Houston**

Barbara A.B. GUBBIN

“**M**ajoritatea adulților care au norocul să își desfășoare activitatea în Epoca Informațională au tendința să considere cunoștințele lor în domeniul informațiilor ca fiind un lucru de la sine înțeles și suficient. Ei nu realizează că activitatea lor are la bază deprinderile de studiu dobândite de timpuriu, din perioada lor de formare.

Din nefericire, milioane de tineri ai acestei națiuni au dificultăți în a-și dezvolta aptitudinile din cauza lipsei unui sprijin educațional la școală și acasă, în special în orele ce urmează cursurilor școlare și care au o importanță crucială”. (Cuantificând Calitatea Bibliotecilor: Un Raport al Centrului de Pregătire a Temeilor Școlare – de John P. Bailey, American Libraries, septembrie 1999).

Timp de mulți ani, Biblioteca Publică din Houston a oferit miilor de tineri care treceau pragul bibliotecii începând cu ora 15,00, după

terminarea orelor de școală, sprijin pentru rezolvarea temelor de acasă. Statisticile au arătat că numărul tinerilor ce frecventau biblioteca creștea foarte mult în intervalul dintre orele 15,00-19,00. Biblioteca era utilizată în diverse scopuri, cum ar fi studiul, primirea de informații de la membrii personalului, lectura și cercetarea materialelor de bibliotecă precum și vizitarea ei fără un scop precis.

Unele filiale au organizat programe de pregătire a temelor de acasă în încercarea de a face față numărului mare de tineri, de a reduce manifestările zgomotoase și de a oferi un loc propice studiului pentru mulți tineri care nu au unde să se ducă întrucât, fie că părinții lor lucrează, fie că acasă nu au liniștea necesară. Acestea au constituit, însă, eforturi ale personalului din unele filiale. Sistemul nu dispunea de un program care să ofere servicii tinerilor sau de un plan general care să vină în întâmpinarea nevoilor de studiu ale acestora.

În 1996 Biblioteca a inițiat în două filiale

programul pilot ASPIRE. A existat o serie de factori care au făcut posibil acest lucru. Biblioteca se implicase foarte serios în sfera serviciilor oferite tinerilor. Dintre toate marile metropole din Statele Unite, orașul Houston are populația cea mai tânără. Această populație este alcătuită din minorități în rândul cărora există mulți tineri care locuiesc în suburbii (cartiere) sărăcicioase, unde oportunitățile oferite tinerilor neșcolarizați sunt minime sau inexistente. Atât președintele cât și guvernatorul statului Texas au făcut din îmbunătățirea deprinderilor de lectură o prioritate națională și locală.

Primarul și consiliul municipal au manifestat un interes crescând față de programele destinate tineretului și sponsorizate de către departamente ale municipalității. Aceștia au sprijinit propunerea Bibliotecii de creare a unui program pilot post-școlar având dublă finanțare: publică și privată. Municipalitatea oferă un număr de persoane care să sprijine programul precum și orice îmbunătățiri ale infrastructurii bibliotecii, cum ar fi conectarea la rețea a cablurilor noilor computere, în timp ce Biblioteca ar urma să găsească fonduri private pentru achiziționarea de noi computere, de materiale de studiu necesare temelor de acasă și să ofere oportunități care să îi cointereneze pe tinerii care participă la acest program. Programul bibliotecii urmează să se desfășoare pe parcursul întregului an, iar în perioada de pauză dintre semestre, atenția acordată temelor de acasă se îndreaptă spre lecturi, calculatoare și alte activități.

ASPIRE a demarat la filiala Stanaker, într-o zonă cu 95% populație hispanică și la filiala Johnson, într-o zonă cu populație predominant afro-americană.

Programul avea câteva obiective precise:

- Grupa de subiecți vizati cuprindea elevi între anii 5-9 de studiu (în vârstă de la 11 la 15 ani), însă nici cei mai tineri sau cei care depășeau această vârstă nu erau împiedicați să participe la program.
- Efectuarea temelor pentru acasă și îmbunătățirea deprinderilor de lectură au fost două obiective esențiale ale programului conform căruia Biblioteca pune la dispoziție, spre utilizare, informații bibliografice, computere și materiale tipărite.
- O componentă importantă a programului o constituie voluntarii care oferă meditații individuale fiind, totodată, un model pozitiv pentru studenții participanți.
- "Munca fără divertisment nu-l face pe Jack mai

competent". Programele ASPIRE își propun să facă procesul de învățare cât mai plăcut, prin invitarea în bibliotecă a unor vorbitori/lectori, prin inițierea de jocuri pe computer și prin implicarea tinerilor în proiecte speciale, jocuri și concursuri.

- Biblioteca va solicita fonduri private care, alături de fondurile primite de la municipalitate, îi vor permite demararea și continuarea programelor după un model de parteneriat public-privat, folosit cu succes în proiecte anterioare.

Celor două site-uri create în primul an li s-a adăugat un al treilea, în cel de-al doilea an. La sfârșitul primului an (iunie 1999), în filiale funcționau șase centre ASPIRE, un al șaptelea se afla într-o filială ce era închisă pentru renovare, iar celui de-al optulea i se crea programul de către un specialist. În anul fiscal curent se vor deschide trei site-uri noi, două dintre ele în filiale noi și unul într-o bibliotecă nou renovată. Până în iunie 2000 ne așteptăm ca în 11 filiale să opereze programele ASPIRE.

Care sunt avantajele și provocările programului ASPIRE?

Mai întâi, avantajele. Pe la mijlocul anilor '90, Biblioteca Publică din Houston a început să se refacă, după marile reduceri bugetare din anii '80 și a decis ca în centrul atenției sale să fie tineretul. Dar, în timp ce catalogul bibliotecii era trecut pe Internet, numărul punctelor de accesare prin computer era limitat. Biblioteca nu s-a concentrat niciodată asupra serviciilor destinate adulților, existând o delimitare clară, în politica de dezvoltare a colecțiilor, între achiziția de materiale pentru copii și cea destinată adulților, care era făcută de specialiști mai puțin interesați de această categorie de vârstă. Noua directoare, care și-a început cariera bibliotecară aparținând, ca vârstă, categoriei tinerilor adulți, a dorit să găsească modalitățile de dezvoltare a colecțiilor și serviciilor pentru această grupă de vârstă care, în general, e mai dificil de abordat. Programul ASPIRE, destinat să răspundă unui climat politic favorabil tineretului, a oferit Bibliotecii posibilitatea de a-și spori personalul, de a alcătui colecții pentru tineri și de a instala computere suplimentare care puteau fi folosite și de alți utilizatori, atunci când nu erau solicitate de subiecții vizati de ASPIRE. Începând cu anul 1998, odată cu succesul programului ASPIRE și cu dezvoltarea tuturor serviciilor pentru tineret, Biblioteca a putut să justifice finanțarea unei noi poziții – aceea de Director de Servicii pen-

tru Tineret, în timp ce existența a unsprezece site-uri ASPIRE, operabile sau planificate pentru acest an, va adăuga o nouă poziție, destinată special coordonării programelor ASPIRE pentru tinerii adulți.

Care sunt provocările? Planificarea, realizarea și administrarea ASPIRE s-au dovedit a necesita mai mult timp decât se estima, iar obiectivul nostru inițial, de a introduce pe calculator douăzeci și patru de programe ASPIRE, în cinci ani, a fost mai mult decât ambițios. Pentru ca activitatea noastră să aibă un nivel corespunzător, am constatat că nu putem iniția mai mult de trei sau patru programe pe an.

- **Personalul.** Având în vedere numărul insuficient de bibliotecari pentru copii, recrutarea și păstrarea de personal pentru centrele ASPIRE constituie o provocare. Am folosit în mod experimental atât bibliotecari de profesie cât și specialiști în servicii de bibliotecă; o clasificare locală ce necesită o calificare postliceală, cu normă întreagă dar și cu jumătate de normă. Asocierea unor profesioniști cu super-profesioniști a funcționat bine, însă, curând, am constatat că, deși programul viza timpul ce urma orelor de școală, angajarea de personal cu o normă întreagă nu era soluția optimă pentru succesul fiecărui program. Personalul ASPIRE trebuie să desfășoare o activitate intensă pentru recrutarea participanților, să coopereze cu părinți și profesori și să planifice programe la care să participe împreună cu tinerii, în cadrul bibliotecii, după orele de curs.

- **Voluntarii** constituie o componentă a succesului programului de meditații individuale. În multe din zonele unde se desfășoară un program ASPIRE, a găsi oamenii care să aibă timpul, pregătirea și dorința de a face voluntariat, constituie o provocare. Membrii personalului au avut inițiativa de a apela la studenți în studii sociale de la Universitate, care aveau nevoie de ore de practică; la studenți premianți, la profesori pensionari și alții; oricum, recrutarea permanentă este esențială.

- **Planificarea și realizarea** programelor ASPIRE implică un consum de timp. Tinerii din ziua de azi au mai puțină răbdare și este nevoie de programe variate pentru a le menține trează atenția și a-i implica. În timpul pauzelor școlare ASPIRE trebuie să găsească modalități de a-i menține pe

tineri implicați în program și în bibliotecă. Paralel cu programul de vară de Lecturi pentru Copii are loc, în prezent, o activitate anuală, cu programe și stimulente pentru grupa de vârstă ce constituie obiectiv ASPIRE. Vara aceasta, ea a fost sponsorizată de un post local de televiziune care s-a deplasat în diferite locuri pentru a-i intervieva pe copii, a oferit stimulente cititorilor și a făcut publicitate programului. Spre sfârșitul acestui an, ca o recunoaștere a obiectivului ASPIRE de dezvoltare a deprinderilor de lectură, "Să citim" și "Săptămâna de lecturi pentru adolescenți" vor oferi programe speciale cu premii și concursuri. Dezvoltarea abilităților de operare pe computer pentru colectarea de informații și utilizarea ultimelor CD-ROM-uri având în programul lor jocuri educative, precum și învățarea creării de pagini web, constituie parte din programul ASPIRE care, însă, necesită o implicare extensivă în planificare a personalului, ca și transpunerea cu succes în practică a acestui plan.

- **Statistici și Evaluări.** Aproximativ 500 de tineri participă săptămânal la programele ASPIRE. Mulți dintre aceștia ne vizitează de 2-3 ori pe săptămână. Fiecare filială are un Panou de Onoare unde tinerii își fac cunoscute succesele și, împreună cu părinții, relatează progresele înregistrate în activitatea școlară – progrese care sunt legate de participarea lor la program. Cu toate acestea, e dificil de obținut date certe pe baza cărora să se poată face o evaluare a programului. Studenții au efectuat cercetări în acest sens și, în fiecare lună, ASPIRE raportează un "succes" local. Un studiu realizat de Universitatea din California de Sud, referitor la programele de asistență în efectuarea temelor de acasă oferite de Biblioteca Publică din districtul Los Angeles, poate constitui un model, dar aceasta presupune ca, fie Universitatea să efectueze studiul ca parte a activității practice a studenților săi, fie ca biblioteca să găsească o finanțare care să-i permită suportarea unei evaluări la nivel academic.

- **Finanțarea.** Deși municipalitatea și Biblioteca susțin acest program printr-o finanțare ce are la bază un model de parteneriat public-privat, este evident că Biblioteca trebuie să caute tot mai mulți bani, provenind din surse private, pentru a înființa noi localuri și a continua funcționarea celor existente. Sprijinul pe care municipalitatea îl acordă

personalului face posibilă continuarea, pe termen scurt, a programului chiar și în lipsa unei finanțări din fonduri private, însă multe din programele, dotările și stimulentele care fac programul atractiv pentru tineri pot fi realizate doar cu suport financiar privat.

• **Spațiul.** Recentul Plan Strategic al Bibliotecii Publice din Houston face recomandarea ca nici o filială nou înființată să nu aibă mai puțin de 20.000 picioare pătrați. (1 p. = 30 cm.) Nici o filială a Bibliotecii Publice din Houston nu este atât de spațioasă, media fiind de 10.000 picioare pătrați. A găsi spațiu pentru ASPIRE este o provocare!

Și totuși, un program în curs de derulare vizând renovarea bibliotecilor filiale are în vedere crearea de spații pentru ASPIRE, ingenios proiectate pentru a conferi o identitate acestui program precum și spațiu pentru noile computere și pentru activitățile preconizate.

Orașul Houston are unsprezece districte școlare. ASPIRE s-a dovedit a fi o cale de dezvoltare și consolidare a parteneriatului Bibliotecii cu patru importante districte școlare. De exemplu, în timpul schimbului de informații cu școala s-a constatat că Biblioteca Publică din Houston dispune de pagini web utile unor proiecte școlare din domeniile științei și al istoriei, ca și de liste conținând bibliografia recomandată pentru perioada de vară și alte activități destinate procesului de învățământ. Îmbunătățirea relațiilor s-a dovedit profitabilă în 1998, când primarul Brown a propus ca Biblioteca Publică din Houston să pună în mână fiecărui copil de vârstă școlară din Houston un permis de acces în bibliotecă iar pe copii i-a îndemnat să folosească acest permis. În anul ce a urmat acestei inițiative, biblioteca și-a dublat numărul de utilizatori copii, ajungând la 204.183 iar frecvența a crescut cu 21%. La acest succes școala a avut un rol important și continuă să ne fie partener în toate situațiile ce privesc serviciile de bibliotecă pentru tineret.

Datorită specificului programelor din filiale și a sprijinului oferit de membrii personalului, ASPIRE a făcut posibilă participarea Bibliotecii la un număr de programe speciale. Un exemplu demn de reținut este "Proiectul Milenium-Marte", unul din proiectele Milenium ale președintelui Bill Clinton. Orașul Houston a fost selectat ca oraș pilot pentru acest proiect, iar filiala Johnson a Bibliotecii Publice din Houston ca bibliotecă pilot.

Tinerii au fost îndemnați să își imagineze o comunitate ce trăiește pe planeta Marte în anul 2030. Participanții ASPIRE din cadrul filialei Johnson au utilizat, pentru proiectul lor, materiale electronice și tipărite, iar invitați de la NASA, Institutul Planetar și Lunar, Centre de Cercetare Medicală și Centrul Spațial au venit în bibliotecă pentru a împărtăși cunoștințele lor tinerilor studioși. Aceștia au beneficiat și de excursii de documentare la NASA și la Moody Gardens, o biosferă închisă din Galveston. Studenții ASPIRE aveau răspunderea website-ului acestui proiect. Cu ocazia expoziției de obiecte de artă "Milenium-Marte" de la Muzeul Copiilor a avut loc o festivitate deosebită la care au participat reprezentanți de la Departamentul Educației, ai Resurselor Naționale pentru Arte și NASA precum și primarul, judecătorul districtual și alte personalități locale.

În această toamnă, Biblioteca Publică din Houston, împreună cu toate centrele sale ASPIRE, va participa la proiectul "Milenium – Orașe Înfrățite". Studenții ASPIRE din Houston vor realiza un website electronic pentru a comunica cu studenții din Perth – Australia, oraș înfrățit cu Houston și vor pregăti un set de materiale reprezentative pentru Houston, ce va fi prezentat anul viitor în Australia. De curând, am aflat că un consorțiu de agenții, sub conducerea Districtului Școlar Independent din Spring și care include și programul ASPIRE al filialei Hillendahl a Bibliotecii Publice din Houston, a primit din partea statului Texas un fond pentru infrastructura telecomunicațiilor care să permită realizarea de conferințe video între diversele centre, pentru stimularea procesului de învățământ.

Anul acesta, programul ASPIRE al Bibliotecii Publice din Houston a fost recunoscut de către Asociația Serviciilor Bibliotecare pentru Tinerii Adulți (YALSA = Young Adult Library Services Association) ca fiind unul din cele cinci programe de importanță națională.

Directorul Serviciilor pentru Tineret, dl. Patrick Jones, a cărui implicare în oferta de servicii de bibliotecă pentru tinerii adulți este unanim recunoscută, a avut un rol important în larga recunoaștere de care se bucură acest program. Marii câștigători sunt, însă, tinerii care participă la programul ASPIRE. O femeie de origine hispanică, mamă a doi băieți, mi-a trimis o scrisoare la care a anexat copii ale situației școlare a fiului cel mic; prima dintre ele fiind anterioară participării

băiatului la programul ASPIRE din cadrul filialei Hillendahl, iar cea de-a doua după șase luni de participare. Calificativele fiului ei s-au îmbunătățit de la F la C, la matematică, și de la F la B, la citire. Ea atribuie această îmbunătățire atenției de care au beneficiat fiii ei în cadrul programului ASPIRE organizat de bibliotecă.

After School Programs (Do) Inspire Reading (and Learning) Enrichment (for Young Adults) at the Houston Public Library – Programele după orele de Școală Stimulează (într-adevăr) interesul pentru Lectură (și Studiu) al Tinerilor la Biblioteca Publică din Houston.

(Conferința INTAMEL, Zürich, septembrie 1999)

Traducere de Aura CONSTANDACHE

Cartea, Biblioteca publică și sfidările viitorului (Eseu biblioteconomic)

Liviu BUTUC

Cîndva Paul Valéry afirma: "Dușmanii cărții sunt focul, umezeala, timpul, prostia și propriul lor conținut". Astăzi Cassandrele moderne nu se sfiesc să provoace panică anunțînd inevitabila moarte a cărții prin substituirea ei cu media electronice. Sub euforia Coca-colonizării, McDonald's-izării, globalizării imagocentrismului și tehnologiei magice americane nu puțini sunt aceia care vorbesc de dischetotechi ca alternativă la bibliotecile tradiționale ori de instrucție pe Internet.

Lexicul biblioteconomic se îngroașă cu noțiuni și sintagme ca: "bibliotecă virtuală", "cultură digitală", "dischetoman", "dischetofag", "telefag", "ciberspațiu", "cibernaut", "internetizare", "cibertecar" (bibliotecar explorator și coautor al ciberspațiului) etc. utilizate tot mai des de tehnolatri specialiști în biblioteconomie. În acest timp "Le livre parlant" – cartea pe suport magnetic – a început să sfideze tiparul. Spre exemplu, în anul 1998, 3% din producția editorială germană era așa zisa "carte electronică". Dar umilirea cărții tradiționale și premoniția extincției ei vin însă din altă parte, din accelerarea fără precedent a inovației în domeniul vizualului. "Epoca iconismului" – cum o numea Marshall McLuhan cu cîteva decenii în urmă – a atins apogeul. Nanotehnologia (miniaturizarea tehnologiei pînă la invizibilul magiei – exemplu videoochelarii), multifuncționalitatea, fiabilitatea și, mai ales, rapiditatea transmiterii informației și mesajelor audio-vizuale sunt seducții care nu pot fi refuzate.

Patru componente ale "culturii ochiului" sunt astăzi în plină ofensivă de persuadare. CD-Romul – are calitatea excepțională că pe un suport micro

este posibilă o macroînmagazinare de informație. De exemplu, firma japoneză Toshiba preconizează un disc ce oferă 8 ore de video pe numai 12 cm de plastic. Firmele Philips și Sony nu se lasă mai prejos și anunță o și mai tentantă ofertă: lansarea DVD (digital-video-disc) cu o capacitate de stocare a informațiilor de neegalat. Cu asemenea tehnologie o enciclopedie de proporții poate fi purtată în buzunarul de la piept. O asemenea carte electronică poate cuprinde 14.000 de file pe un simplu disc de proporții reduse.

Cinematograful se va implementa pe piața imaginii în haină holografică și cu filme sintetice produse exclusiv pe ordinator. Hollywoodizarea cinematografului și a pieței de profil este pe cale de a se înfăptui. Spre exemplu, în anul 1993, 53% din filmele difuzate în Europa erau americane. Astăzi se estimează că, din zece filme care rulează în Europa, 7 au fost produse în SUA. În Grecia, 70% din biletele de cinema sunt cumpărate pentru filmele americane, 80% în Olanda și 92% în Marea Britanie.

În televiziune imaginea tridimensională va putea facilita pînă și opțiuni bizare ca aceea a unei copulații electronice. "În curînd, datorită compresiei numerice și «autostrăzilor informaticii»" – spune Pascal Bruckner în *Tentația inocenței*. București, Editura Nemira, 1998 – se vor putea capta pînă la 500 de canale la domiciliu, iar privitul la televizor se va învăța ca o slujbă cu normă întreagă. Generațiile viitoare vor trebui să ceară asistență ordinatorilor pentru a se orienta în acest labirint de dimensiuni planetare. Televizorul nu cere din partea spectatorului decît un act de curaj – care este însă supraomenesc – acela de a

închide”. Dar cea mai mare tentație o reprezintă, acum la sfârșit de secol și mileniu, Internetul. “Copilul supradotat și promițător al liberalismului american” este menit să devină o adevărată pînză de păianjen în cyberspațiu, cu o funcție majoră în comunicație, dar și o sursă pecuniară incomensurabilă și un insidios mijloc de manipulare a conștiințelor în favoarea World culture. Se estimează că această uriașă carte virtuală va conține informații de peste 1 milion de ori mai mare decît tot ceea ce s-a publicat de la începuturile grafiei și pînă acum. Apărut în deceniul 8, Internet are astăzi circa 300 de milioane de utilizatori. Zilnic alți 6000 se conectează la rețea. În SUA, 60% din calculatoare erau conectate, în anul 1998, la această megasursă de informație, în timp ce în Europa 12% din familiile celor 15 state din UE au acces la WEB-ul computerelor pe primele locuri aflîndu-se: Suedia – 49,9% din populație conectată la rețea, Norvegia 36,3%, Danemarca 34%, Marea Britanie 18% și Germania 10%. Dintre țările central-est-europene se remarcă Ungaria cu 2% și Polonia cu 1,8%. În România conectarea a cuprins doar cîteva zeci de mii de calculatoare. Trebuie să recunoaștem că ofensiva media vizuale este de nestăvilit, iar propensiunea pentru imagine, teledependența contagiază majoritatea umană satisfăcută de confortul acumulării informației fără efort, sau cu efort minim de sugar.

Goana după acțiuni lucrative subțiază bugetul de timp individual, ducînd la superficializarea omului, la incomunicare orală și la abordarea informației esențializate vizual, “neviciate” de artificii stilistice – sunt de părere sociologii contemporani. Pascal Bruckner în lucrarea citată mai sus nu se sfiește însă să afirme: “Trebuie să fixăm masele agitate, neliniștite, să umplem timpul vid, să alungăm monotonia. Și cum, probabil, peste cîteva decenii vor fi tot atîția muncitori cîți șomeri sunt azi, pentru că economia produce mereu mai mult cu tot mai puțini producători, s-ar părea că expansiunea nelimitată a distracțiilor va fi singurul mijloc de a menține o anumită coeziune socială”.

Iată că mileniul trei începe în forță cu “Revoluția infostrială”, cum eufemistic și cu un termen ad-hoc o denumeste J. Seguela în cartea sa *Viitorul viitorului*, o revoluție pașnică și hiperlucrativă pe măsura megalomaniei liberschimbismului yankeu care nu se jenează să afirme că bătălia cheie pentru SUA este cea a “autostrăzilor informatice”. “Are ea mijloacele?” – se întreabă

Michel Bugnon-Mordant, autorul incitantei cărți *America totalitară* – și tot el răspunde: “Termenul multimedia acoperă de la un capăt la altul al lanțului elemente foarte diferite cum ar fi componentele, fabricanții, domeniile de intervenție, conținuturile, distribuția, efectele comunicației. În fiecare dintre aceste domenii SUA sunt pe punctul de a obține monopolul”. Începutul a fost făcut. Astăzi doar doi oameni, ca Ted Turner și Bill Gates, controlează și manipulează informația la nivel planetar. Astfel puterea politică trece pe planul al treilea – după cea economică și mediatică – și este tot mai determinată de ultimele două. Și cine stăpînește informația și comunicarea va stăpîni și cultura și-și va impune propriul model de civilizație.

Ce se va întîmpla însă cu informația pe suport papetar? Pentru împătimitii lecturii și ai scrisului perspectiva este sumbră și demobilizantă. Cu cîtva timp în urmă Bujor Nedelcovici – scriitor român din diasporă – răspundea într-un interviu dat revistei “Luceafărul” cu amărăciune în suflet: “Cert este că epoca Gutenberg a luat sfârșit – hîrtia a fost înlocuită cu imaginea și eu mă întreb în fiecare zi: De ce și pentru cine mai scriu? (...) Credeți că va mai fi cineva dornic să citească în întregime pe Internet *Madame Bovary* sau *Război și pace*?” Pe un ton frivol-ironic, un alt reprezentant al intelighenței românești, participant la o masă rotundă a ORDA, emitea următoarea concluzie: “Cartea, ca suport informatic, va fi doar un element de mîndrie și plăcere personală care va putea fi tipărit acasă”. Și totuși, în ciuda acestor scepticisme și previziuni descurajante noi nu încetăm să credem cu obstinție în viabilitatea cărții și a bibliotecilor.

Sistemul cultural și ideologic de tip american, bazat în mod covîrșitor pe mass-media vizuale, este astăzi o realitate pentru un grup restrîns de state postindustriale, “consumatoriste”, cu un mare potențial de producție de echipament electronic și soft la prețuri populare. Pentru majoritatea popoarelor mapamondului această realitate este însă de domeniul dorinței. Mai sunt astăzi pe glob comunități pentru care televizorul este o magie în fața căreia îngenunchează ca gest de adorație naiv-primitivă a divinității, altele se află la marginea civilizației, iar multe au luat cunoștință cvasiteoretic de binefacerile comunicării electronice și fac eforturi financiare uriașe pentru a reduce decalajul față de modele. O simplă și sumară secvență statistică pentru Europa centrală și de est

este relevantă în acest sens. Astfel, la numărul de calculatoare conectate la Internet în 1998, România avea 16 la 100.000 de locuitori față de 2336 în Ungaria, 506 în Slovenia, 405 în Estonia, 320 în Cehia și 25 în Bulgaria.

Ignacio Ramonet – conducătorul prestigiosului “Le Monde Diplomatique” și profesor de teorie a comunicației la Universitatea Denis Diderot din Paris – în studiul *Geopolitica haosului* își pune următoarea întrebare: “... mijloacele de informare în masă tradiționale vor fi oare date la o parte (izgonite), la sfârșit de mileniu, de acest miracol nou pe care îl reprezintă Internetul?” Răspunsul este discret și insidios: “În anul 1995, numărul calculatoarelor personale (PC) aflate în uz în lume era de aproximativ 180 milioane, la o populație globală de aproape 6 miliarde de indivizi. Posibilitatea de a avea acces la Internet era deci limitată la 3% din locuitorii planetei. În 1995, numai un mic număr de țări bogate, reprezentând aproximativ 15% din populația mondială, poseda cam trei sferturi din liniile telefonice principale, fără de care nu se poate accede pe Internet. (...) Mai mult de jumătate din planetă nu folosește vreodată telefonul: în 47 de țări nu există nici măcar o linie telefonică la o sută de locuitori. În toată Africa neagră sunt mai puține linii telefonice decât la Tokyo sau în insula Manhattan din New York. Și nu mai luăm în discuție subdezvoltarea în materie de electricitate (pe planetă, mai mult de 2 miliarde de persoane nu dispune de electricitate), ca și situația dezastruoasă în materie de alfabetizare. Avântul Internetului creează o inegalitate nouă între infobogați și info-săraci, nu numai în Nord, în țările dezvoltate, unde numai o minoritate dispune de computer personal, ci mai ales în Sud, unde lipsa echipamentelor minime marginalizează milioane de persoane”. Iată, deci, câteva obstacole, insurmontabile în viitorul apropiat, care stau în calea mondializării mass-media vizuale.

Binefacerile media electronice sunt imense, dar și riscurile sunt aproape la fel de mari. Pedagogii și psihiatrii secolului XXI se pare că vor avea subiecte de studiu din belșug. De pe acum, studii incipiente arată că mijloacele vizuale favorizează circulația rapidă a informației caduce, alterabile, care solicită memoria, dar diminuează reflecția, revelația spontană, elimină stările onirice creative. Supralicitarea lor are efecte psihosomate patogene: solitudine și autism, schizofrenie, cecitate, tehnolimbaj sec și incolor. Segmentarea

informației prin clipuri publicitare duce la alterarea capacității de concentrare a individului. “Publicitatea – spune F. Brunne – face să apară reflexe idioate la oameni inteligenți”. Excesul de vizual derizoriu și frivol ne livrează depersonalizării și despiritualizării. Hipertransferul de informație poate crea un șoc cultural și rezistență la adaptare. Conferențiar dr. ing. Doina Banciu în articolul *Tehnologia informației și noul model de comunicare* din “Biblioteca” nr.9/1999 detalia și alte dezavantaje ca: “(...) lipsa de securitate a datelor și serverelor, nu există practic protecție infailibilă, la pornografia și mesajele antisociale care se propagă neconținut și imposibil de stăpânit chiar și legal, (...) la fraudele uriașe care se pot face, și, în sfârșit, la restrângerea, într-un anumit fel, a comunicării directe interumane, problemă care constituie un subiect fierbinte în atenția sociologilor și psihologilor. Noua specie de «internauți» este o categorie amplu analizată pentru a putea găsi soluții la ceea ce se numește «viața prin, pentru și cu computerul», ceea ce creează indivizi izolați în societate, cu mari probleme de adaptabilitate și cu o introvertire care uneori frizează patologicul”. Lipsa securității pune în calcul și alte riscuri și pericole majore cum ar fi: accesul la informații letale al unor secte sau grupuri teroriste, fisurarea continuității dintre generații, proferarea de mesaje belicoase și profund naționaliste sau rasiste etc.

Aceste considerente precum și altele de ordin subiectiv ne fac să credem că afirmația lui Michel Butor cum că: “Civilizația cărții va fi înlocuită cu civilizația înregistrării” nu este iminentă. Dimpotrivă, credem că între cele două forme de existență materială a cărții (scrisă și electronic-vizuală) va exista o conviețuire pașnică atât timp cât cuvântul tipărit este prin excelență un instrument de alfabetizare extins la scară mondială. Formele evoluează, fondul rămâne în mare același. Alfabetul – comunicarea prin semne – în anturaj cu imaginea va fi elementul de continuitate, dacă nu cumva se va ajunge la dialogul mut, prin telepatie, ca formă de comunicare arhaic-divină. De aceeași parte a baricadei sunt astăzi publiciști, scriitori, politologi și futurologi de la noi sau din străinătate. Politologul Dan Pavel – autorul splendidului eseu *Bibliopolis* – afirmă: “Oricâte discuții s-ar purta în legătură cu dispariția sau supraviețuirea cărții, în ciuda caracterului iluzoriu al cărții totale, ea nu va putea fi înlocuită de nici unul dintre mijloacele moderne electronizate, automatizate, informatizate

sau mai știu eu cum, pentru simplul motiv că ele nu vor putea furniza acea parte a cunoașterii și trăirii pe care cartea o mijlocește”.

Deși vizionar lucid și fascinat de societatea cibernetizată, în care “calculatorul va fi rege și televiziunea regină”, futurologul J. Seguela rămîne fidel lecturii. “(...) lectura va continua în mod constant să ne ajute să ne făurim propriile fantasme. Cel ce citește este propriul său producător de imagini – grație acestui lucru, puterea de atracție nu se va demoda niciodată. Pentru o luptă împotriva atrofiei creierelor noastre devenite leneșe din cauza ecranului, cărțile vor rămîne joggingul neuronilor noștri”.

Marele poet australian Les Murray este și el de părere că informația pe suport papetar nu va muri: “Cărțile implică o tehnologie foarte economică. Nu-i nevoie să le bagi în priză, poți face multe cu ele și sunt ușor transportabile, ceea ce nu e cazul computerelor. După părerea mea, computerul e doar o unealtă și cu timpul își va afla nivelul convenit de întrebuințare. Cred că nu amenință cărțile cu nimic”.

Într-o notă premonitiv-nostalgică, McLuhan declară: “(...) oare cine va simți nevoia să se bage în pat mai degrabă cu placa sa cyber decît cu o carte de buzunar? Nici o tastatură, nici un ecran nu va înlocui niciodată această senzualitate a hîrtiei, acest parfum al lipiciului, iar în cazul ziarelor, pe cel al cernelii”.

Încheiem acest microcolaj de opinii prolibristice cu una mai neaoșă, dar plină de substanță, a unui scriitor român pierdut în memorie: “Atîta vreme cît muștele și fînțarii nu vor putea fi strivite de pereți cu televizoarele și computerele, cărțile vor continua să apară”. Da, – spunem și noi – vor continua să apară, poate pe un suport de plastic (deja a apărut în Germania în anul 1998) pentru a da satisfacție și ecologilor și pentru a le prelungi existența. Și atîta timp cît vor apărea cărți vor exista și biblioteci. Însă conceptul de bibliotecă va trebui reformulat și instituția ca atare reformată și racordată la dinamica accelerată a inovației tehnico-științifice și la circulația hiperabundentă a informațiilor și ideilor. Dacă nu intrăm în acest ritm riscăm să rămînem într-un anacronism letal. “Cine stă pe loc în epoca schimbării – spune Mircea Malița – merge de fapt înapoi. A sta pe loc înseamnă a avansa spre periferie”.

Transformările radicale survenite în societatea românească postdecembristă – cu grefarea

economiei capitaliste dinamizate de cerere și ofertă – determină și o nouă concepție privind rolul bibliotecii și al informației în comunitate. În toate domeniile de activitate cuvîntul de ordine este eficiența. În domeniul biblioteconomic această noțiune se traduce prin asigurarea statutului funcțional și amplificarea nivelului de satisfacere a necesităților de lectură și informare a beneficiarilor instituției bibliotecare. În ciuda conjuncturii economice defavorabile, bibliotecarul și biblioteca trebuie să se adapteze rapid la noile cerințe, să dea dovadă de rigoare și eficacitate în acțiunea de întîmpinare a cererii și de optimizare a ofertei. Trei din cele 5 Legi ale biblioteconomiei enunțate de filosoful și bibliotecarul indian Ranganathan sunt astăzi mai actuale ca oricînd: “Fiecărui consumator, – informația necesară; fiecare informație cu consumatorul său; economisește timpul beneficiarului de informație”. În altă ordine de idei biblioteca publică actuală trebuie să-și orienteze activitatea spre partenerii de comunicare culturală, să vină în întîmpinarea solicitărilor acestora facilitîndu-le accesul la informație rapid și în timp util, știut fiind faptul că timpul înseamnă bani, iar informația putere.

În condițiile în care idealul bibliotecii virtuale – cu acces informatizat la rețele și surse digitale de informare – este obstrucționat de precaritatea financiară, biblioteca publică românească trebuie să-și găsească resursele să se branzeze la comenzile unei societăți în plină modernizare și în plin proces de mondializare cu mijloacele de care dispune, investind inteligența creatoare și management activ. Tendința ca informația să devină o marfă ca oricare va face ca randamentul și utilitatea bibliotecii să depindă în cea mai mare măsură de modul cum va răspunde necesităților și pretențiilor beneficiarilor. Actuala bibliotecă publică – suntem de părere – nu va mai putea satisface toate exigențele și va fi nevoită să sucombe. Pentru a evita o asemenea stare de lucruri considerăm că este util să se intervină rapid și cu măsuri energice în metamorfozarea acestei instituții prin:

- Cvasispecializarea unora dintre bibliotecile enciclopedice (sau segmente din structura acestora) pe colecții aproape exhaustive, compatibile cu anumite domenii de activitate, structuri ocupaționale și cerințe de loisir. E de observat în acest sens lexicul biblioteconomic occidental care a evoluat de la biblioteca tradițională la: “ludotecă”, “bebetecă”, “bibliopiscină”, “info-

tecă”, “artotecă” etc. Decizia schimbării formei și conținutului colecției trebuie fundamentată pe studii sociologice și de marketing, pe cunoașterea zonei deservite în amănunt de la consistența și structura demografică până la diversitatea și densitatea agenților economici și a instituțiilor locale care pot furniza potențiali utilizatori și susținători ai bibliotecii.

- “Demascarea fondurilor”, democratizarea colecțiilor, vizualizarea integrală a acestora și informatizarea mijloacelor de informare în bibliotecă pentru a permite căutarea facilă și accesul rapid la documente.

- Diversificarea serviciilor. Biblioteca trebuie să devină “centru de documentare și vehiculare a informației”, oficiu de informare curentă cu bază de date care să conțină informații de la mersul trenurilor până la piața de joburi și să ofere noi posibilități de valorificare a timpului liber al comunității. Integrarea bibliotecii în comunitatea locală prin preluarea unor prerogative pe care până nu demult le aveau Casele de cultură și Căminele culturale. În acest sens – Gheorghe Buluță în articolul *De la edificiu la biblioteca fără ziduri* proclamă: “Biblioteca trebuie să devină casa tuturor, consilierul, centrul de informare, prelungirea locului

de muncă și al locuinței familiale”. În această ordine de idei până și titulatura bibliotecii publice trebuie să fie alta și noi opinăm spre aceea de “Centru de informare, documentare și loisir comunitar”.

- Accesul electronic la infosferă și familiarizarea potențialilor utilizatori cu mijloacele electronice de informare în vederea manipulării și utilizării corecte a acestora în contextul în care generalizarea noilor tehnologii informaționale este prohibită datorită precarității financiare.

- Ieșirea bibliotecii comunitare din inerția tradițională. Biblioteca trebuie să devină producător de informații și produse culturale competitive pe piața de profil; biblioteca trebuie să iasă în întâmpinarea trebuințelor spirituale ale cetățenilor, să-i seducă pe clienți cu noi ispite, să-și diversifice cromatica acțiunilor, să fie atractivă și dinamică, iar publicitatea ei “agresivă” și consistentă.

- În fine, biblioteca trebuie să dispună de o legislație în domeniu în concordanță cu legislația europeană aptă să confirme rolul ei în societate, să modifice imaginea și statutul bibliotecarului, să dea o nouă viziune asupra selecției, formării, promovării și modalităților de motivare a personalului în exercitarea acestei nobile profesii.

O amenințare planează asupra serviciilor oferite de bibliotecă

Kam PATEL

EBLIDA, organizația ce adună sub umbrela ei bibliotecile publice și universitare din Europa, atenționează că lobby-ul făcut de reprezentanți din industria filmului și a muzicii pentru înăsprirea legislației europene în domeniul drepturilor de autor amenință să submineze accesul la tehnologiile digitale. La Bruxelles, Comisia Europeană dezbate o directivă privitoare la drepturile de autor, pe care industriile menționate o doresc mult mai dură, astfel încât orice reproducere digitală privată – indiferent de scopul ei – să fie considerată ilegală.

Ca răspuns, **EBLIDA** și-a unit forțele cu unele organizații cum ar fi Asociația Consumatorilor Europeni, Asociația Europeană a Consumatorilor de Produse Electronice și Forumul European pentru Handicapați, pentru a avertiza că

interesele comerciale ar putea duce până la anularea accesului utilizatorilor la materialele și programele științifice și educative, muzicale și de film, de care s-au bucurat ani la rând.

Federația Internațională a Industriilor Fonografice (IFPI), care reprezintă 1300 de producători și distribuitori din întreaga lume, se teme că reproducerea aproape perfectă de pe CD-uri și de pe Internet va desființa comerțul cu amănuntul. Acest organism dorește ca directiva să oprească această “piraterie digitală” prin niște prevederi mai ferme împotriva actelor de acest fel. Se dorește chiar ca activitățile de reproducere să fie scoase în afara legii.

Barbara Schleihagen, purtătoare de cuvânt **EBLIDA**, a precizat că Normele de Etică Europene în cazul campaniei pentru protejarea

drepturilor de autor includ măsuri de luptă împotriva pirateriei comerciale. Ea a mai spus, totuși: „Practicile corecte de utilizare a reproducerilor, care nu prejudiciază drepturile autorilor, nu constituie piraterie comercială”.

Fred Friend, din cadrul rețelei bibliotecilor universitare din Marea Britanie (SCONUL) a spus că directiva referitoare la copyright „va afecta pe fiecare persoană care pășește în incinta unei biblioteci publice sau universitare. Există riscul ca utilizatorii bibliotecii să trebuiască să plătească

accesul la informațiile de care acum beneficiază gratuit”.

El a spus că guvernul a susținut inițiativele de modificare a directivei. „Una din problemele pe care le implică proiectul de directivă este că face o legătură între utilizarea legală a serviciilor de bibliotecă și prevenirea pirateriei în domeniul audiovizualului”.

(Text preluat din „The Times Higher”,

24 iulie 1998)

Traducere de Aura CONSTANDACHE

Recenzii de la Deutsches Bibliotheksinstitut

- *Sigilverzeichnis für die Bibliotheken der Leihverkehrsregion Berlin-Brandenburg: Stand 1998/Lista bibliotecilor regiunii Berlin-Brandenburg: stadiu 1998/Berliner Gesamtkatalog, Deutsches Bibliotheksinstitut – Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1998 – VIII, 218 p.*

Cartea cuprinde lista actualizată a bibliotecilor cu siglă din regiunea Berlin-Brandenburg, adresa lor, numărul de telefon și de fax precum și programul de funcționare.

- *For the library of the future – improving the quality of continuing education and teaching/Pentru biblioteca viitorului – îmbunătățirea calității educației și instruirii continue/Deutsches Bibliotheksinstitut – Berlin: DBI, 1998 – 218 p.*

Cartea conține lucrările conferinței internaționale *For the library of the future – improving the quality of continuing education and teaching/Pentru biblioteca viitorului – îmbunătățirea calității educației și instruirii continue*, care s-a desfășurat în perioada 16-19 februarie 1998 în localitatea Bad Honnef sub conducerea Institutului German de Biblioteconomie/ Deutsches Bibliotheksinstitut. Mai mult de 50 de participanți din 12 țări și-au expus punctele de vedere în ceea ce privește necesitatea învățării continue, în privința calificării necesare în biblioteci, a conținuturilor și metodelor formării și perfecționării profesionale.

- *Handbuch der Musikbibliotheken in Deutschland: öffentliche und wissenschaftliche Musikbibliotheken sowie Spezialsammlungen mit musikbibliothekarischen Beständen/Catalogul bibliotecilor de muzică din Germania: biblioteci de*

muzică publice și științifice precum și colecții speciale muzicale/Berlin: DBI, 1998 – 317 p.

Catalogul cuprinde bibliotecile muzicale de orice tip, arhivele, colecțiile particulare, muzeele, secțiile muzicale, arhivele de note ale institutelor superioare de învățământ, universitățile, radioul. Catalogul cuprinde informații privitoare la fondul deținut, programul de funcționare, condițiile de împrumut, adresa exactă, anul de înființare a respectivei instituții, taxe etc.

Catalogul a fost elaborat cu scopul de a facilita publicului, muzicienilor, și nu în ultimul rând bibliotecarilor și arhivarilor, găsirea și semnalizarea fondurilor deținute, a colecțiilor.

- *Internet in öffentlichen Bibliotheken – up (to) date/Internet în bibliotecile publice up (to) date/Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1999 – 174 p.*

Cartea cuprinde referatele și materialele seminarului de perfecționare organizat de Deutsches Bibliotheksinstitut în perioada 25-27 iunie 1998 în localitatea Germershausen, de lângă Göttingen și materialele conferinței cu tema *Noi tehnologii informaționale în munca de specialitate*, organizată de bibliotecile de stat și Deutsches Bibliotheksinstitut în perioada 22-24 iunie 1998 în orașul Nürnberg.

- *Mehr mit Medien machen: Feste und Aktionen für Kinder und Jugendliche in der Bibliothek/Să folosim mai mult multimedia: Serbări și acțiuni în bibliotecă pentru copii și tineri/Berlin: DBI, 1999 – 298 p.*

Programele pentru copii și tineret organizate de bibliotecă reprezintă forma cea mai atrăgătoare

și eficiență de a fi observați de către public. Programele culturale și expozițiile sunt oferite care completează gama de servicii a bibliotecii.

Capitolele introductive ale cărții descriu conceperea, planificarea și finanțarea diferitelor programe pentru copii. Sunt descrise diferite programe: lectură pentru copiii de peste 13 ani, serbări ale zilei de naștere, pictură după muzică, talk-show literar. Acțiunile vizează cunoașterea de către copii a localului bibliotecii, cartea și lectura, mijloacele audio-vizuale, activitatea creativă, jocul și distracția.

- *Grundlagen für Schulbibliotheken/ Schul-mediotheken/ Bazele pentru bibliotecile, mediate-cile școlare/* [Autori: Joachim Bahler, Jochen Dreier, Reinhold Heckmann, Günther Pflaum. Red. Niels Hoebbel], 1999 – 60 p.

Cartea deschide seria *Materiale pentru biblioteca școlară* prezentând informații pentru cei care doresc să înființeze o bibliotecă școlară, respectiv cei care doresc să-și reorganizeze mediateca. Școlile au fost supuse, întotdeauna, așteptărilor, în permanentă schimbare, ale societății. Așa cum sarcinile impuse școlii se schimbă, la fel se schimbă și sarcinile bibliotecilor școlare. Sarcina lor constă astăzi nu numai în oferirea informațiilor ci și în transmiterea unei competențe de folosire a mediilor.

- Morris, Beryl. *Erste Schritte im Management/ Primii pași în management/* Berlin: DBI, 1999 – 188 p. (Volumul 11 din seria: *Îndrumări pentru bibliotecile speciale*).

Această carte a fost scrisă pentru managerii din biblioteci și alte instituții de informare. Sunt tratate 7 aspecte diferite la managementul bibliotecilor/al agențiilor de informare: aptitudinile și stilurile de management; managementul echipelor eficiente; managementul productivității; managementul calității și al serviciilor; managementul personal; managementul pentru viitor. Aspectele practice privind managementul stau în prim plan și cititorul primește o mulțime de sfaturi practice și utile.

- *Erwerbung und Buchhandel: Glossar/ Achiziție și comerț de cărți: glosar/* Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1999 – 123 p.

Cartea se adresează colegilor din bibliotecile științifice și speciale. Ea prezintă ultimele noutăți din domeniul achiziției. Noțiunile de specialitate sunt ordonate alfabetic și explicate.

- *Neue Medien Kreativ: Anregungen für die Arbeit in Kinderbibliotheken/ Să folosim creativ noile medii: propuneri pentru munca în bibliotecile pentru copii/* Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1999 – 196 p.

Cartea tratează posibilitățile de utilizare a multimedia și Internet-ului în bibliotecile pentru copii; organizarea unei Homepage a bibliotecii; vizitarea virtuală a orașului și programele de cooperare cu alți parteneri și sponsori, cum ar fi școlile de instruire în domeniul utilizării calculatoarelor, firmele de computere sau de software.

- *Allgemeine Systematik für öffentliche Bibliotheken (ASB): Ausgabe 1999/ Sistematizarea generală pentru bibliotecile publice (ASB): Ediția 1999/* Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 600 p.

Cartea cuprinde aproximativ 18.000 descriptori și trimiteri precum și explicarea principiilor de clasificare folosite. Clasificarea ASB urmărește să cuprindă toate domeniile de cunoaștere tratate în literatura actuală, în funcție de importanța lor. Noua clasificare ASB cuprinde 22 grupe principale ale literaturii de specialitate și o grupă pentru beletristică.

- *Arbeitsvorgänge in öffentlichen Bibliotheken (AVÖB)/ Activitățile din bibliotecile publice/* Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1999 – 202 p.

Sunt descrise toate activitățile care se desfășoară într-o bibliotecă publică. Sunt prezentate, de asemenea, diferite fișe de post, cu descrierea sarcinilor și activităților respective pe bază de tabel și evaluarea lor conform BAT (Acordul tarifar federal al angajaților).

- *Lehrbriefe Musik: Auskunftsmittel im Fachgebiet Musik. Terminologie, Typologie, Bibliographie/ Material informativ în domeniul muzicii. Terminologie, tipologie, bibliografie/* Berlin: Dt. Bibliotheksinst., 1999 – 142 p.

Cartea cuprinde două părți: în prima sunt tratate bazele, terminologia și tipologia materialelor informative din domeniul muzicii, așadar "teoria" materialelor informative. Partea a doua conține o bibliografie adnotată a materialelor informative muzicale (dicționare, lexicoane, enciclopedii, bănci de date, bibliografii, cataloage).

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Profil de cărturar

Ioan Comșa

Un om al cărților. Un om dintre cărți. La cei aproape nouăzeci de ani, Domnul Ioan Comșa trece urmărind o nălucă printre confrății de condei, însuflețit parcă de aceleași orizonturi ale spiritului ca în vremea când se pregătea să cunoască șapte limbi străine, și să intre în hățișul arhivelor culturale. Viața sa ilustrează nu numai ce însemnează patima cărții ci și care a putut să fie destinul unui cărturar în vremuri vitrege, de izolare și de suspiciune.

S-a născut la București, în 26 noiembrie 1912. Licențiat al Facultății Juridice a Universității București; Pitman's College London (Certificate of the First Class for English as for Foreign Students). Împătimit de studiul limbilor străine, învață franceza, germana, engleza, latina, italiana, rusa și islandeza. Din 1935-1947, este membru al Baroului de Ilfov, și Secretar în biroul consilierului juridic al Legației Britanice (până în 1941). În 1944-1947, este avocat pledant la Institutul Central de Statistică; concomitent, redactor șef al revistei presei românești în limba engleză (Romanian Press Review) pentru Misiunea Militară Americană (octombrie 1944-martie 1945), apoi pentru Misiunea Politică Americană (aprilie 1945-iulie 1947).

În acest interval vede lumina tiparului prima traducere din limba engleză (un lung fragment din autobiografia lui Winston Churchill, *My Early Life*, inclus sub titlul *Amintiri din copilărie* în volumul Winston Churchill, *Viața mea*, București, Editura "Nero"). Din 1947-1950 deține funcția de documentarist la Biblioteca Americană, până la închiderea forțată a acesteia în martie 1950.

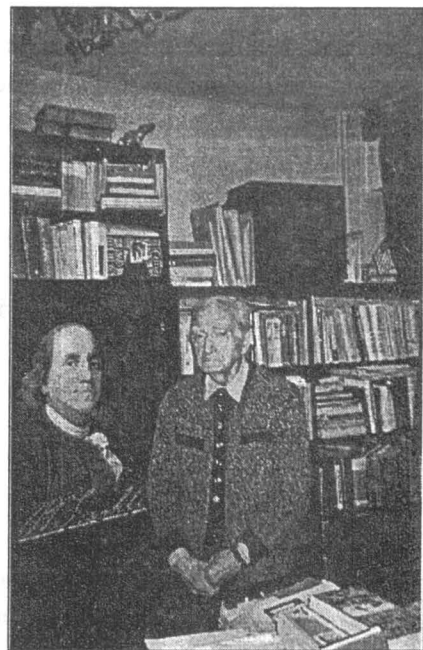
Timp de șase ani, urmează o perioadă grea, cu zadarnice strădanii de a găsi un serviciu, în care este fie planficator și apoi muncitor la Cooperativa "Micii muncitori metalurgiști", fie colaborator cu diferite utilizări, confruntări, traduceri pe numele unui prieten binevoitor, ori traducător din română în engleză al dialogurilor mai multor ecranizări.

Din 1956 viața scriitorului Ioan Comșa cunoaște alte căi de afirmare, – va lucra, ca redactor, la Editura Medicală, apoi la ESPLA, Editura pentru Literatură Universală și Editura Minerva. În această perioadă a tradus: Ernest Seton Thompson, *Povestiri despre animale* (1956), Erskine Caldwell, *În genunchi cu fața la soare* (1958) și *Moartea unei haimanale* (1961), partea întâi a *Sagăi despre Njal* (1963), Dickens, *David Copperfield* (1965), Eugene O'Neill, *Marco milionul* (1968) și Erskine Caldwell, *Pământ american* (1969). Concomitent cu acest travaliu de traducător și îngrijitor de ediții mai cu seamă din literatura și critica americană, întocmește mai multe lucrări bibliografice (dintre care menționăm *Bibliografia selectivă a traducerilor din literatura SUA*, publicată ca anexă la *Literatura Statelor Unite* de Marcus Cunliffe, 1969).

De la data pensionării (mai 1973), folosind experiența acumulată, cercetătorul Ioan Comșa se dedică istoriei relațiilor româno-americane. Publică studii și comunicări în *Secolul 20*, *România literară* etc. Biografia literară mult mai bogată și bibliografia lucrărilor apărute ori rămase în manuscris configurează un spațiu cultural plin de căi sinuoase și de proiecte nefinalizate, datorită unor împrejurări culturale supuse conjuncturilor politice nu întotdeauna favorabile.

Transcriem câteva din aprecierile unor merituoși oameni de cultură asupra unora dintre lucrările D-lui Ioan Comșa:

"Lucrarea lui Ioan Comșa nu se mărginește să schițeze istoria traducerilor din literatura americană în limba română și a dezvoltării interesului cititorilor români față de literatura americană de la începutul



secolului al XIX-lea încoace, dar reprezintă pentru specialiștii în literatura comparată și pentru cercetătorii care studiază publicarea și difuzarea literaturii americane în străinătate, unica sursă de documentare științifică de acest fel”. – Thomas A. Perry, East Texas State University

“Ioan Comșa a publicat o valoroasă cronologie a principalelor evenimente din domeniul relațiilor româno-americane. Cercetarea efectuată de Comșa este atât de exhaustivă încât celor prezentate de el cu greu li s-ar mai putea adăuga alte fapte semnificative și este puțin probabil că studiul său ar mai putea fi depășit de un altul similar”. – Dan Grigorescu

“Lucrarea *Contacte și relații româno-americane* analizează, pe baza unei documentații amănunțite, istoricul și realitatea relațiilor americano-române de-a lungul timpului. Se pune, astfel, în valoare un capitol mai puțin cunoscut al confluenței. Cartea, de literatură și istorie comparată, e, prin structură, competență și substanță, de real interes pentru istoriografia literară și politică”. – Z. Ornea

(Ion HOREA)

Eveniment editorial

Dominic Stanca – “Opera omnia”



În saloanele UNITER, seara de 21 februarie a.c. a fost consacrată literaturii, în expresia și argumentele ei festive: lansarea celor două volume de poezie și proză *Opera omnia* de Dominic Stanca, apărute la editura Du Style.

Prezența multor personalități din lumea literaturii și artei precum și distinși prezentatori ai vieții și operei celui care a fost actorul și scriitorul, dar mai cu seamă

omul excepțional al “străzii care urcă la cer”, – D-nii Ștefan Aug. Doinaș și Nicolae Balotă și Doamnele Doina Uricariu și Sorana Coroamă-Stanca, au făcut dintr-un eveniment editorial o sărbătoare a rememorațiilor, a evocărilor unei epoci, a unor oameni ai vieții literare și universitare, totul într-o ireproșabilă succesiune a gândurilor și într-o cuceritoare autoritate intelectuală.

Fără să facă parte, fiind mai tânăr, din rândurile generației fondatoare a Cercului literar de la Sibiu, în anii războiului (Radu Stanca, Ion Negoitescu, Ștefan Aug. Doinaș, Cornel Regman, Ioanichie Olteanu și alți intelectuali eminente colaboratori la “Revista Cercului literar”), format la Cluj, în anii când membrii Cercului trăiau într-o comuniune nealterată a prieteniei și a crezului lor estetic, în ciuda amurgului de ev mediu sovietic, politic și cultural, în care intrase literatura română, Dominic Stanca se alătură, prin afinități spirituale dar și prin legături de sânge cu Radu Stanca, acestei mișcări literare care avea să reapară mai târziu în toată eminența și perenitatea ei. În itinerariile parcurse de cei doi vorbitori s-a configurat (dacă ar fi să pomenim și numai relația dintre cerchiști și Lucian Blaga), un impresionant capitol de istorie literară.

Cele două cărți, excelent alcătuite și îngrijite, cel de poezie de Doina Uricariu și cel de proză de Ion și Mariana Vartic, mărturisesc nu numai un destin literar ci și puternice trăsături originale (remarcate de poetul Ștefan Aug. Doinaș în raportare la programul Cercului literar), distincte, într-o operă care n-a cunoscut compromisurile de nici un fel, în lunga epocă bântuită de rigori și neguri ideologice, scrisă sub semnul unic al credinței în noblețea actului literar. (Ion HOREA)

Undeva, în Europa...

Georges Pillement și România necunoscută (I)

Teofil BĂLAJ

Prozator, eseist, dramaturg, traducător din limba spaniolă și unul dintre cei mai cunoscuți călători ai Franței secolului nostru (în 1971 i-a apărut la editura pariziană "Albin Michel" cel de-al 150-lea volum), Georges Pillement și-a intitulat noua sa carte: *România necunoscută*.

Cînd l-am vizitat prima oară în apartamentul său parizian de pe rue Vaneau, acest atît de tînăr "Don Quijote" al pietrelor – cum îi spun prietenii și soția ironizînd, deloc răutăcios neobosita sa luptă de peste cincizeci de ani, cu condeiul, pentru salvarea monumentelor din Franța și din alte țări (destule) pe care le-a cunoscut, m-a întrebat dacă i-ar ajunge treizeci de zile pentru o vizită în țara noastră, vizită în care și-ar dori să vadă "cam totul". Adică începînd cu delta și litoralul, continuînd cu mănăstirile din Bucovina, bisericile din Maramureș (neapărat cimitirul cu crucile pictate din satul Săpînța), castelele din Transilvania, Valea Oltului, Valea Prahovei... Mă rog. Știa foarte precis ceea ce dorește să vadă.

Mi-a fost greu să cred că vor ajunge numai treizeci de zile.

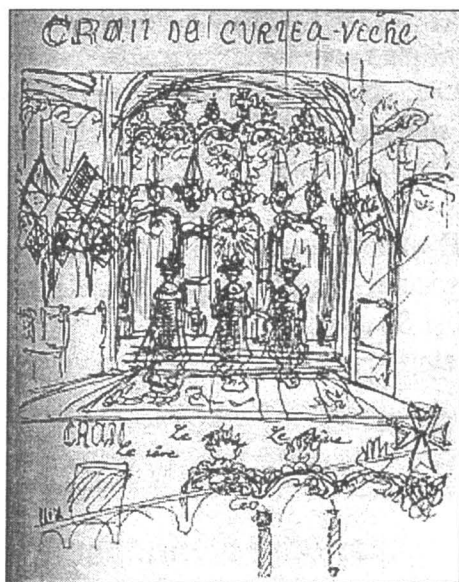
A zîmbit.

Acum, aceste treizeci de zile au trecut.

– Cînd am venit prima oară în România, acum mai bine de patruzeci de ani, am rămas destul de puține zile – mărturisește Georges Pillement. Participasem la un congres al presei latine, ca reprezentant al cotidianului parizian "France-Soir", și în afară de o vizită, destul de scurtă, la Sinaia și o după-amiază, aproape ploioasă, pe litoral nu-mi amintesc mare lucru. Adică știu exact că n-am văzut mare lucru. Trebuia să mă întorc la Paris cît mai curînd așa încît

"descoperirea" României aveam s-o realizez (parțial, desigur) abia mai tîrziu, după înapoierea celorlalți prieteni, participanți la congres, care au putut să mai rămînă un timp la București, văzînd oricum, mult mai multe lucruri decît mine.

Printre acești prieteni, Miguel Angel Asturias mi s-a părut, încă de atunci, cel mai statornic dintre îndrăgostiți de țara dumneavoastră. Gîndul de a-i urma îndemnul și de a reveni a devenit obsedant și nu puteam să-l mai amîn prea mult...



În cele treizeci de zile pe care le-a petrecut în țara noastră, Georges Pillement și-a propus să definitiveze mai multe trasee ideale destinate nu numai conțurării unei imagini a României turistice, dar – înainte de toate – a României culturale. (...)

– Cele 350 de pagini ale volumului meu nu vor fi un simplu inventar al depozitelor de izvoare directe (cum își numesc istoricii cu afîta respect pietrele și sarcofagele). Va trebui să situez, de pildă, Histria, Callatis, Mozaicul roman de la Constanța,

"Gînditorul" de la Hamangia, Bastionul Croitorilor din Cluj sau extraordinara biserică fortificată de la Biertan de lîngă Mediaș într-un context istoric și de cultură care să le explice întreaga semnificație.

Nu va fi suficient să afirm că, după părerea mea, această bijuterie arhitecturală de la Biertan, cu turnul ei catolic acoperit cu fresce, este, poate, cea mai frumoasă biserică din lume. Va trebui s-o compar cu mănăstirea spaniolă de la Santa Cruz, cu capelele normande, cu alte monumente întîlnite de-a lungul peregrinărilor mele prin Italia, Iugoslavia, Grecia, Turcia, Liban, Siria sau Cipru, înscriind-o însă, în același timp, și în momentul istoric pe care îl definește, constatînd, cu voia

d-voastră, că incinta fortificată în care obișnuiau să se refugieze țărani din împrejurimi, în vreme de primejdie, depune mărturie și pentru lungile cեսuri de restriște ale acestor pămînturi. Sau în Nordul Moldovei. Mănăstirile nu sînt pentru mine numai pur și simplu capodopere arhitectonice, chiar așa unice în lume cum sînt cu frescele lor exterioare miraculos păstrate pînă astăzi. Legenda spune că multe dintre ele au fost construite acolo unde cădea ultima săgeată a izbînzii vitejilor lui Ștefan cel Mare împotriva atît de multilor năvălitori. Dacă legenda există și astăzi înseamnă că a existat tot timpul, aproape cinci sute de ani, în conștiința celor care au transmis-o pînă la noi.

În preajma Sarmizegetusei dacice, din Munții Orăștiei, de asemenea ecourile victoriilor lui Decebal și urmele pașilor care au zguduit Imperiul roman în încheștarea de pe Valea Tapae au coborît în curțile gospodariilor de astăzi care și-au făcut din pietrele cetății porți și pridvoare, troițe și mese rotunde asemenea mesei lui Brîncuși, tot pentru meditație.

"Traseele ideale" pe care le propun cuprind, astfel, nu numai popasuri în istoria și cultura românilor, dar și drumuri către sufletul acestui popor atît de temeinic statornicit în vîrsta dintotdeauna a țării sale.

– Cele șapte volume despre *Franța necunoscută*, itinerariile monumentelor Parisului de altădată, comorile dispărute ale Italiei și Spaniei precum și volumele cu impresii de călătorie înseamnă

o îndepărtare de uneltele romancierului și dramaturgului Georges Pillement?

– Vedeți, eu am fost întotdeauna un scriitor independent și nemulțumit. Mi-am ales subiectele romanelor, ale pieselor și cărților mele de călătorie, ale articolelor polemice sau ale eseurilor elogiatoare în funcție de convingerile, puține, dar temeinice, pe care le-am dobîndit treptat. Adică în afara modei – efemere sau mai durabile – în afara altui spirit de grup decît acela cu care mă înfilneam involuntar și nepremeditat, prin convingerile mele.

Primul meu roman ("Galben și roșu", 1930), continuat cu al doilea ("Valencia între două vise"), al treilea și următoarele au întotdeauna două personaje centrale: unul real și unul imaginar. Pentru conturarea celui real mi-am preferat, de multe ori, propria biografie lăsînd celui de-al doilea întreaga poezie a optimismului pe care autobiografia împrumutată primului nu putea să-l explice. Am optat pentru a doua prezență centrală a cărților mele cu nădejdea într-un viitor frumos și cu ochii deschiși, am încercat să cred în acest viitor și să-i fac și pe ceilalți să creadă, asemenea personajelor din piesele sociale și politice pe care le-am publicat. Sau a personajelor din cărțile mele de dragoste.

– Dar personajele din aceste cărți de dragoste sînt, de cele mai multe ori, triste...

(va urma)

Agenda culturală

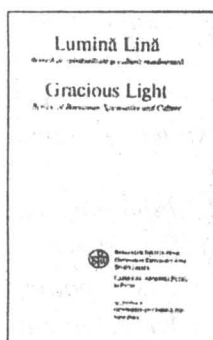
Diaspora românească

"P este un deceniu de viațuire în afara granițelor României, indiferent dacă în exil sau auto-exil, pentru un scriitor român înseamnă o dovadă a rezistenței sale în fața criteriilor și canoanelor impuse de cei ce stabilesc existența într-o literatură așa cum este cea română cît și pentru cei ce impun, acolo, un alt mod de viață" afirmă Gellu Dorian în deschiderea articolului "Plus – Theodor Damian" dedicat teologului și scriitorului Theodor Damian, director al Colegiului de redacție al revistei "Lumină Lină" ("Gracious Light") editată începînd din anul 1996 de Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă, Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel din New York.

Subtitulată revistă de spiritualitate și cultură românească, cu apariție trimestrială, distribuită în SUA, România, Moldova, Canada, Germania, Olanda, Italia, Franța, Elveția, Suedia, Israel, Australia, ea publică articole de teologie și spiritualitate, istorie, literatură (poezie și proză în română și engleză) și cultură.

Edificator în acest sens este sumarul ultimului număr apărut, nr.4 (octombrie-decembrie) din 1999. Alături de articole ca "La Putna" de Leonida Lari, "Marin Sorescu – a Romanian Modern Playwriter" semnat de Mihaela Albu, "Voiculescu – Poet isihast. Logodna contemplației noctive" aparținînd lui Constantin Miu, înțîlnim interviul "Prea Fericitul Patriarh Teoctist contra demolării bisericilor din București" (interviu al Pr. Theodor Damian cu P.S. Dr. Teodisie Snagoveanu, Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor), recenzii la volumele lui Theodor Damian semnate de Gellu Dorian, Aurel Sasu, Lucia Olaru Nenati, prezentări ale volumelor primite la redacție, ca și revista presei sau portrete ale unor colaboratori.

Această succintă enumerare se constituie într-un incontestabil argument în favoarea ideii că revista "Lumină Lină" poate fi considerată un neprețuit ambasador al culturii și spiritualității românești în lume. (Cornelia OLTEANU)



Ziarul de buzunar



La început de an Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" a oferit o surpriză tinerilor cititori. E vorba de **Ziarul de buzunar** editat în colaborare cu Centrul de Studii și Cercetări pentru Problemele Tineretului și distribuit gratuit în câteva puncte ale Capitalei. Ce-și propune **Ziarul de buzunar**? În primul rând să ofere informații despre evenimentele culturale bucureștene și despre activitățile asociative ale unor organizații de tineret. Paginile publicației conțin numeroase rubrici interactive prin care cititorii pot să-și exprime opiniile, un calendar al "fanilor" care se adresează celor cu pasiuni comune, recomandări editoriale etc. În fiecare număr se oferă câte un bilet gratuit la spectacolele organizate de redacția ziarului. Să mai amintim faptul că publicația realizează topul celor mai apreciate posturi radio/Tv din capitală pe baza unor sondaje efectuate periodic de CSCPT.

Primul număr al **Ziarului de buzunar** s-a epuizat rapid, la redacție primindu-se în scurt timp scrisori cu idei, propuneri și proiecte din partea tinerilor cititori. Noua publicație a fost prezentată în cadrul unor emisiuni la Antena 1, Tele 7 ABC, Radio România Cultural, Antena Bucureștiului, Radio 21. Iată și câteva ecouri din presa scrisă:

"De-acum înainte tinerii bucureșteni vor fi mai informați și – sperăm – mai fericiți. Nu de alta, dar vîntul nu le va mai bate prin buzunare atît de năpraznic ca de obicei. Pentru că dacă tot nu sînt bani, un ziar distribuit gratuit nu strică la buzunarul omului, nu? Această

inițiativă inedită aparține Bibliotecii Municipale București și Centrului de Studii și Cercetări pentru Problemele Tineretului care au lansat o astfel de publicație sub sugestivul slogan «Citește și vino!»". ("Curierul Național", 16 ianuarie 2000)

"A apărut prima publicație nouă a anului 2000. **Ziarul de buzunar** se distribuie gratuit și conține informații, programe, sondaje, petreceri tematice". ("Evenimentul zilei", 17 ianuarie 2000)

"Și-a făcut apariția o foaie nouă și gratuită pentru tineri: **Ziarul de buzunar**. Din cele patru pagini A4, publicul țintă format din elevi și studenți poate afla ce manifestări au loc în București. Printre altele aflăm, de exemplu, că în fiecare duminică, în foaierea sălii Radio se organizează «Piața de discuții»". ("România Liberă", 22 ianuarie 2000) [Horia FRUNZĂ]

Noutăți editoriale

- Abăluță, Constantin, *Mic manual de tăcere*, eseuri, Editura Eminescu, București, 1999, 94 p.
- Balzac, Honoré de, *Strălucirea și suferințele curtezanelor*, traducere de B. Theodor, Editura RAO, Colecția RAO Clasic, București, 1999, 507 p.
- Botez, Mihai, *În oglinzi paralele*, însemnări despre Ion Barbu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1999, 156 p.
- Creangă, Ion, *Povești, amintiri, povestiri*, ediție îngrijită de Iorgu Iordan și Elisabeta Brâncuș, studiu introductiv de Cornel Regman, Editura Minerva, Colecția "Cărți fundamentale ale culturii române", București, 1999, 286 p.
- Durrell, Lawrence, *Lămâii amari ai Ciprului*, traducere de Cornelia Bucur, Editura Univers, București, 1999, 286 p.
- Eminescu, M., *Poezii*, antologie, prefață și tabel cronologic de George Gană, Editura Minerva, Colecția "Biblioteca pentru toți", București, 1999, 400 p., 15.000 lei
- Eminescu, M., *Versuri lirice* (opera poetică), ediție îngrijită de Oxana Busuioceanu și Aurelia Dumitrașcu, coordonare și cuvânt înainte de Alexandru Condeescu, Muzeul Literaturii Române, București, 2000, 752 p.
- Golopenția, Sanda, *Vămile grave* (culegere de articole), Editura Univers, Colecția "Recuperări", București, 1999, 232 p.
- Gombrowicz, Witold, *Trans-Atlantic*, roman, traducere și postfață de Ion Petrică, cu o prefață a autorului, Editura Univers, București, 1999, 152 p.
- Iorga, N., *Generalități cu privire la studiile istorice*, Editura Polirom, Iași, 1999
- Magris, Claudio, *O altă mare*, traducere de Afrodita Cionchin, postfață de Daciana Branea, Editura

Univers, București, 1999, 120 p.

- Martinescu, Pericle, *Figuri în filigran*, portrete și evocări literare, Editura Albatros, București, 1999, 200 p.
- Mazilu, Dan Horia, *Introducere în opera lui Antim Ivireanul*, Editura Minerva, București, 1999, 224 p., 12.000 lei
- Mihăilă, G., *Între Orient și Occident*, studii de cultură și literatură română în secolele XVI- XVIII, Editura Roza Vânturilor, București, 1999, 400 p.
- Mircea Eliade și corespondenții săi, vol. II, ediție îngrijită, note și indici de Mircea Handoca, Editura Minerva, Colecția "Documente literare", București, 1999, 366 p., 20.000 lei
- Naghiu, Iosif, *Teatru scurt*, Editura Eminescu, București, 1999, 216 p.
- Ortega y Gasset, José, *Misiunea Universității*, traducere și prefață de Andrei Ionescu, Editura Univers, București, 1999, 88 p.
- Pârvolescu, Ioana, *Prejudecăți literare*. Opțiuni comode în receptarea literaturii române, Editura Univers, București, 1999, 296 p.
- Petrescu, Radu, G. *Bacovia*, Editura Paralela 45, Colecția "Eseul de 100 de pagini", Pitești, 1999, 96 p.
- Poezia română religioasă. I. De la Dosoftei la Nichifor Crainic, antologie, texte alese, cuvânt înainte și note bibliografice de Florentin Popescu, Editura Minerva, Colecția "Biblioteca pentru toți", București, 1999, 226 p.
- Popescu, Cristian Tudor, *Omohom*. Ficțiuni speculative, Editura Polirom, Iași, 2000
- Postelnicu, Ioana, *Urmașii Vlașinilor*, roman, Editura Albatros, București, 1999, 502 p.
- Sorin, Virgil, *Scriitori români contemporani*, interviuri și antologii critice, vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1999, 224 p.
- Stănescu, Nichita, *Opera poetică*, I, ediție și prefață de Alexandru Condeescu, Editura Humanitas, București, 1999, 776 p.
- Stolojan, Sanda, *Ceruri nomade*, jurnal din exil parizian, 1990-1996, traducere din franceză de Micaela Slăvescu, Editura Humanitas, București, 1999, 236 p.
- Tzigara-Samurcaș, Al., *Memorii*, vol. II (1910-1918), ediție critică de Ioan Șerb și Florica Șerb, prefață de Dan Grigorescu, Editura Grai și suflet-Cultura Națională, București, 1999
- Țoiu, Constantin, *Barbarius*, Editura Allfa, Colecția "Romanul românesc contemporan", București, 1999, 280 p.



Ex-Libris. Felix Hollenberg

Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wilhelmshaus. 25 Januar bis 23 Februar 1991

Calendarul evenimentelor culturale

februarie 2000

- ◆ februarie 1910. 90 de ani de la apariția revistei "Viața Socială", sub conducerea lui N.D. Cocca
- ◆ 1 februarie 1945. 55 de ani de la moartea lui Johan Huizinga, istoric și teoretician olandez al culturii (7 dec. 1872 - 1 feb. 1945)
- ◆ 4 februarie 1820. 180 de ani de la nașterea Bozenei Nencova, scriitoare cehă (4 feb. 1820 - 1862)
- ◆ 4 februarie 1900. 100 de ani de la nașterea poetului Jacques Prévert (4 feb. 1900 - 11 apr. 1977)
- ◆ 5 februarie 1990. 10 ani de la apariția, la București, a ziarului "Dreptatea", serie nouă a ziarului cu același titlu (1927 - 1947)
- ◆ 7 februarie 1885. 115 ani de la nașterea scriitorului american Sinclair Lewis (7 feb. 1885 - 10 ian. 1951)
- ◆ 8 februarie 1920. 80 de ani de la moartea poetului german Richard Dehmel (18 nov. 1863 - 8 feb. 1920)
- ◆ 9 februarie 1775. 225 de ani de la nașterea lui Farkas Bolyai, matematician, poet și dramaturg maghiar din Transilvania (9 feb. 1775 - 20 nov. 1856)
- ◆ 9 februarie 1840. 160 de ani de la nașterea filologului Vasile Burlă (9 feb. 1840 - 9 ian. 1905)
- ◆ 10 februarie 1890. 110 ani de la nașterea scriitorului rus Boris Pasternak, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1958 (10 feb. 1890 - 30 mai 1960)
- ◆ 11 februarie 1650. 350 de ani de la moartea filosofului francez René Descartes (31 mart. 1596 - 11 feb. 1650)
- ◆ 11 februarie 1875. 125 de ani de la nașterea poetului Alexandru Toma (11 feb. 1875 - 15 aug. 1954)
- ◆ 12 februarie 1915. 85 de ani de la apariția, la București, a revistei săptămânale "Cronica", sub conducerea lui Tudor Arghezi și Gala Galaction (revista a apărut până la 31 iulie 1916)
- ◆ 13 februarie 1880. 120 de ani de la nașterea lui Dimitrie Gusti, filosof și estetician, președinte și vicepreședinte al Academiei Române (13 feb. 1880 - 1955)
- ◆ 13 februarie 1920. 80 de ani de la nașterea scriitorului George Sidorovici (13 feb. 1920 - 8 dec. 1976)
- ◆ 13 februarie 1935. 65 de ani de la moartea lui Ion Bianu, editor și director al Bibliotecii Academiei Române între anii 1879 - 1935 (sept. 1856 - 13 feb. 1935)
- ◆ 13 februarie 1985. 15 ani de la moartea poetului Grigore Hagiu (27 sept. 1933 - 13 feb. 1985)
- ◆ 14 februarie 1935. 65 de ani de la nașterea poetului Grigore Vieru, membru corespondent al Academiei Române
- ◆ 14 februarie 1945. 55 de ani de la nașterea poetului Mihai Cantuniari
- ◆ 15 februarie 1840. 160 de ani de la nașterea lui Titu Maiorescu, fondatorul grupării literare și politice "Junimea", întemeietor al criticii românești moderne (15 feb. 1840 - 1 iul. 1917)
- ◆ 15 februarie 1850. 150 de ani de la nașterea pictorului Ion Andreescu (15 feb. 1850 - 23 oct. 1882)
- ◆ 15 februarie 1930. 70 de ani de la nașterea scriitorului

Romulus Zaharia

- ◆ 16 februarie 1850. 150 de ani de la nașterea lui Octave Mirbeau, scriitor și ziarist francez, fondator al revistei satirice "Les Grimaces" [1883] (16 feb. 1850 - 16 feb. 1917)
- ◆ 16 februarie 1910. 90 de ani de la nașterea scriitoarei Lucia Demetrius (16 feb. 1910 - 29 iul. 1992)
- ◆ 16 februarie 1940. 60 de ani de la nașterea poetului George Suru
- ◆ 17 februarie 1950. 50 de ani de la nașterea poetului Octavian Doclin
- ◆ 18 februarie 1790. 210 ani de la apariția, la Iași, a ziarului săptămânal "Courrier de Moldavie", primul ziar tipărit pe teritoriul țării noastre, scris în limba franceză; și-a încetat apariția la 1 aprilie 1790
- ◆ 18 februarie 1885. 115 ani de la nașterea scriitorului Eugen Boureanu (18 feb. 1885 - 28 nov. 1971)
- ◆ 19 februarie 1925. 75 de ani de la apariția, la București, până în iulie 1929, a publicației lunare "Ritmul vremii", revistă literară, critică, socială, condusă de George Dumitrescu, sub patronatul Institutului de literatură condus de M. Dragomirescu
- ◆ 19 februarie 1940. 60 de ani de la nașterea scriitorului Mircea Radu Iacoban
- ◆ 20 februarie 1975. 25 de ani de la moartea criticului literar Nicolae Baltag (6 dec. 1940 - 20 feb. 1975)
- ◆ 21 februarie 1805. 195 de ani de la nașterea lui Timotei Cipariu, filolog și scriitor, vicepreședinte al Societății Academice Române între 1867 - 1872 (21 feb. 1805 - 1887)
- ◆ 21 februarie 1865. 135 de ani de la nașterea lui Anton C. Bacalbașa, publicist și scriitor (21 feb. 1865 - 1 oct. 1899)
- ◆ 21 februarie 1900. 100 de ani de la nașterea lui Gheorghe Cantacuzino, arheolog (21 feb. 1900 - 22 sept. 1977)
- ◆ 22 februarie 1900. 100 de ani de la nașterea lui Sean O'Faolain (John Francis Whelan), scriitor irlandez (22 feb. 1900 - 20 apr. 1991)
- ◆ 23 februarie 1945. 55 de ani de la moartea scriitorului rus Alexis Tolstoi (10 ian. 1883 - 23 feb. 1945)
- ◆ 23 februarie 1955. 45 de ani de la moartea lui Paul Claudel, poet, eseist și dramaturg francez (6 aug. 1868 - 23 feb. 1955)
- ◆ 24 februarie 1885. 115 ani de la nașterea lui Juliusz Kaden-Bandrowski, prozator polonez (24 feb. 1885 - 6 aug. 1944)
- ◆ 24 februarie 1895. 105 ani de la nașterea lui Vasile Al-George, poet, publicist și traducător (24 feb. 1895 - 18 mart. 1960)
- ◆ 26 februarie 1940. 60 de ani de la moartea pictorului Nicolae Tonitza (13 apr. 1886 - 26 feb. 1940)
- ◆ 27 februarie 1920. 80 de ani de la moartea lui Alexandru D. Xenopol, istoric și economist (23 mart. 1847 - 27 feb. 1920)
- ◆ 27 februarie 1975. 25 de ani de la moartea lui Eugen Constant (Constantinescu), poet, prozator, dramaturg și publicist (25 oct. 1890 - 27 feb. 1975)
- ◆ 29 februarie 1880. 120 de ani de la moartea lui Costache Bălăcescu, autor satiric (20 ian. 1800 - 29 feb. 1880)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

Contents

The Eminescu Anniversary Year	2
<i>Paul CERNOVODEANU</i> – Foreign Travellers during the Time of the 1848 Revolution, the Crimean War, and during the Time before the Union of the Principalities	4
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Old Bucharest Buildings – Creators and their Work: Ion Mincu (II)	7
<i>Gabriela NIȚULESCU</i> – Foreign Book in the Dâmbovița Museum's Collections	9
<i>Grigore VIERU</i> – 65	12
<i>Teofil BĂLAJ</i> – In the South, with Panait Istrati... (I)	14
Jacques Prévert Centenary	15
<i>Alexandru BALACI</i> – The Culture's Purpose	17
The French and the Study of History (II)	19
INTAMEL Conference – Zürich, September 1999	
<i>Barbara A.B. GUBBIN</i> – After School Programs Inspire Reading Enrichment: ASPIRE at the Houston Public Library	22
<i>Liviu BUTUC</i> – The Book, the Public Library, and the Challenges of the Future	26
<i>Kam PATEL</i> – Library Usage under Threat	30
Book Reviews from Deutsches Bibliotheksinstitut	31
A Scholar Profile – Ioan Comșa	33
Dominic Stanca – A Publishing Event	34
<i>Teofil BĂLAJ</i> – Georges Pillement and the Unknown Romania (I)	35
The Romanian Diaspora	36
The Pocket Newspaper	37
New Books	37
The Calendar of Cultural Events – February 2000	39

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

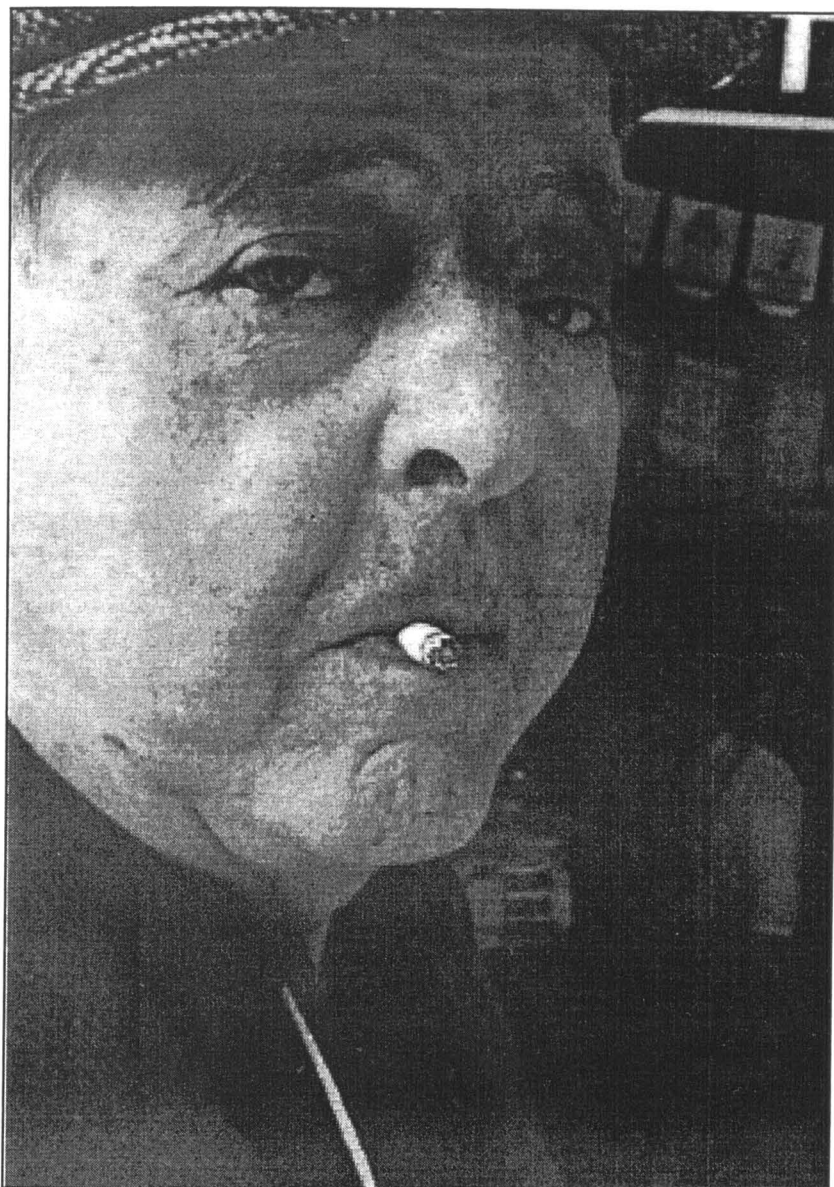
Numele
Prenumele
Adresa
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista „Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) - 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “Semne”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice



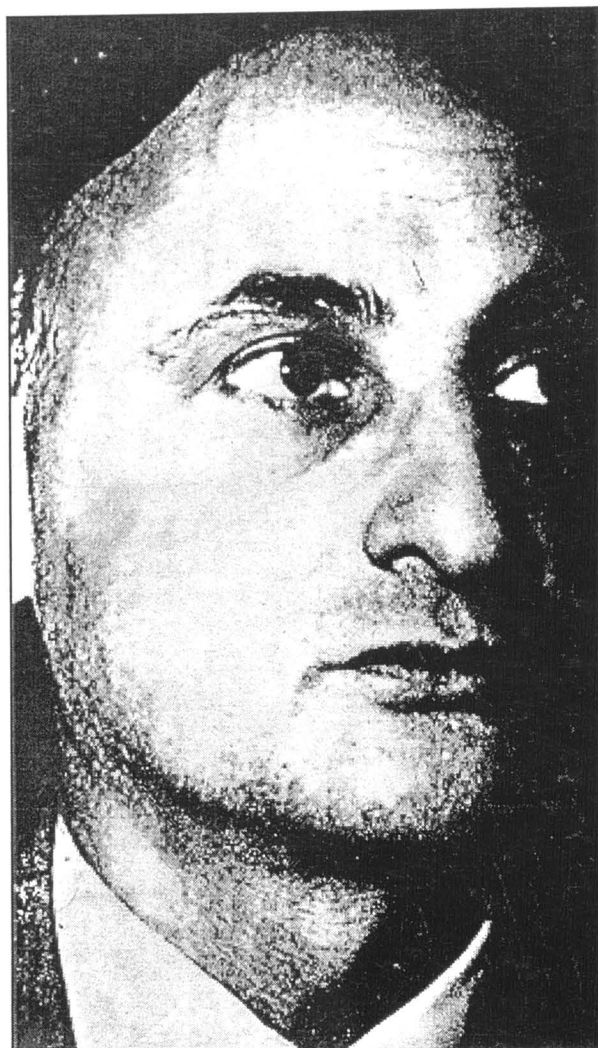
Centenar

JACQUES PRÉVERT

1900 - 1977

"Jonglînd cu sonoritatea cuvintelor, perversind sensurile expresiilor «gata făcute», turbulent și iconoclast, făcînd uneori afirmații anarhice - nu trebuie însă nici o clipă să se creadă că Prévert e un destructor, că «n-are nimic sfînt». Poezia lui stă mărturie vie și incontestabilă a urii și disprețului lui față de tiranii (ca și față de tirania convențiilor, a prejudecăților și a erorilor edificate de burghezie) de mai mare sau mai mică anvergură - mărturie a dragostei lui față de umanitatea creatoare, de insul sensibil, de sentimentele nesofisticate, de simplitatea gesturilor esențiale ale muncii, ale visului, ale solidarității".

Nina Cassian



GRIGORE VIERU

65 de ani de la naștere

"... Este Grigore Vieru un discipol al lui Orfeu, care, ca și miticul maestru nu-și poate refuza vocația de-a privi în urmă? Măcar odată, cu tot adîncul din ochi, măcar o viață, cu toată viața din viață?"

Privind în urmă ..., Grigore Vieru, poet cu trăsături de efigie romană, privește, de fapt, înainte. Toate aceste obiecte de adorație sînt deopotrivă și viitor. Aceasta este și menirea poeziei de a fi punte unică - un curcubeu de aur suspendat între două veșnicii".

Marin Sorescu